

ΑΠΟΛΛΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΗΣ ΕΥΓΕΝΕΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΥΠΟ

Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΤΟΣ Ζ'. — ΤΟΜΟΣ Ζ'.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Ο ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ"

1891

ΓΕΡΑΣΙΜΩ, ΚΟΥΠΑ,

ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΙ ΚΑΙ ΕΘΝΟΦΕΛΕΣΤΑΤΩ, ΕΚΘΥΜΩ, ΔΕ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΗ,

ΤΟΝΔΕ ΤΟΝ Ζ'. ΤΟΜΟΝ ΤΟΥ "ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ,"

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΥΓΕΝΩΣ ΛΑΒΟΝΤΩΝ ΜΕΡΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΤΟΥ Ζ'. ΤΟΜΟΥ

ΑΓΝΗ Σ. ΛΕΟΥΣ
 ΡΑΓΚΑΒΗΣ Ρ. Α.
 ΑΒΟΥΡΗΣ Α. ΑΝΔΡ.
 ΑΙΓΙΑΛΕΙΔΗΣ Γ. Ν.
 ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ Θ. Ν.
 ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ Κ. Δ.
 ΒΕΝΑΚΗΣ Ν.
 ΔΕΒΙΑΖΗΣ Σ.
 ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ι. Ν.
 ΕΥΣΤΡΑΤΙΔΗΣ Ι. ΕΥΣΤΡ.
 ΖΩΜΠΟΛΙΔΗΣ Δ.
 ΚΑΖΑΖΗΣ Ν.
 ΚΑΛΟΥΣΤΥΠΗΣ Ν. Ι.
 ΚΑΠΡΑΛΟΣ Δ. Κ.
 ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Ι. Δ.
 ΚΡΕΜΟΣ Π. Γ.

ΚΡΥΣΤΑΛΗΣ Δ. Κ.
 ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Α. Ν.
 ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ Τ.
 ΜΑΡΓΑΡΗΣ Ι. Δ.
 ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ι. Π.
 ΠΕΤΡΗΣ Ν.
 ΠΕΤΡΙΔΗΣ Α.
 ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Ν. Π.
 ΡΕΝΙΖΟΣ ΘΩΩΝ
 ΣΦΟΡΩΝΟΣ Ι. Ν.
 ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Π. Α.
 ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Π. Φ.
 ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ Ν.
 ΨΑΡΡΟΣ Δ. Κ.
 Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ'.
 ΑΡΙΘ. 73

Εν Πειραιεὶ Ἰανουάριος
 1891

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
 Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Τοῖς κ. κ. ἀναγνώσταις.

Διὰ τοῦ ἀνὰ χειρὸς φυλλιδίου ὁ Ἀπόλλων συμπληροῦ τὸ ἔκτορ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἑβδομὸν ἔτος τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, χαιρετίζων καὶ αὖθις εὐελπίς καὶ θαρρῶν τοὺς συμπαιθεῖ αὐτοῦ φίλους καὶ εὐλοκρυνεῖς ὑποστηρικτάς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ σπεύδω γὰρ εὐχαριστήσω ἐγκαρδίως τοὺς ἀπανταχοῦ συνδρομητάς καὶ τοὺς συνεργάτας τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ, ὅσοι οὐ μόνον δὲν ἐπαύσαντο, ἀλλὰ καὶ μετὰ μείζονος συμπαθείας καὶ ἐνδιαφέροντος ἐξηκολούθησαν καὶ ἐξακολουθοῦσι παρέχοντές μοι διὰ τῆς ἑαυτῶν πολυτίμου ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς συμπράξεως γλυκὴ ἀνακουφίσεως καὶ παραμυθίας βάλσαμον ἐν τῷ βάθει καὶ τῇ νυκτὶ τῆς συμφορᾶς μου, συμβάλλουσαι δὲ προσέτι εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ βαθμιαίως βελτίωσιν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις μόνον φιλοδοξίαν τρέφει καὶ δικαίη πόθον, ὡς ἀντάλλαγμα τῶν συμπαιθεῶν τοῦ κοινοῦ, γὰρ καταστῆ ὁσημέραι προσφιλές καὶ ἐκλεκτὸν αὐτοῦ ἀνάγνωσμα, παρέχον εὐφροσύνας στιγμὰς πνευματικῆς ἀπολαύσεως, περισυλλέγων καὶ ἀποθησαυρίζων εἰς τὰς φιλοκαλοῦς αὐτοῦ σελίδας ὅ,τι ὥρατον ἐκ τῆς συγχρόνου παρ' ἡμῶν λογοτεχνικῆς καὶ φιλολογικῆς παραγωγῆς, διαμορφῶν ὁσημέραι τὴν ἐν αὐτῷ ὕλην συμφῶς πρὸς τὰς καλαισθητικὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς

πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς. Βεβαίως τὸ ἔργον εἶναι δυσχερὲς καὶ ἀκαρθῶδες, κατὰ μνηρῶν προσηκομιμάτων προσκόπιον καὶ ἀπειρονε ἠθικὰς ταλαιπωρίας καὶ μόχθους καὶ ἀπογοητεύσεις πικρὰς ἐλαγόμενον, καθόσον ἀτυχῶς ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀνεπτυχθῆ εἰσέτι ἐπαρκῶς τὸ ἔδαφος τῆς καταναλώσεως, ὧν εὐμοιρεῖ ἐν ἀφθονίᾳ ὁ ἐν Εὐρώπῃ περιοδικὸς τύπος, καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ πνευματικὴ ἐργασία φρυτίζῃ καὶ θηρήσκει. Ἐν τοῦτοις, μετ' ὅλας τὰς πικρίας καὶ τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας κινεῖται ὁ παρ' ἡμῶν σύγχρονος περιοδικὸς τύπος, εἰς δυσθαστάκτους ὑποχρέσεις ὑποκείμενος, οὐχ ἥτιον μετὰ θάρρους καὶ πεποιθήσεως ἐξακολουθῶ τὸν διὰ τοῦ Ἀπόλλωνος εὐγενῆ ἀγῶνα, ἐρειδόμενος ἐπὶ τῇ ἐπιεικῇ καὶ συμπαιθῇ αἰσθηματῶν συνδρομητῶν καὶ φίλων αὐτοῦ, πρὸς δὲ καὶ ἐπὶ τὴν πρόθυμον καὶ ἀφιλοκερδῆ συμπράξιν τῶν ἀξιοτιμῶν συνεργατῶν, πρὸς οὓς ἀπορέω καὶ αὖθις τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας καὶ τὴν ἀπειρον εὐγνωμοσύνην μου

Ὁ ἐκδότης καὶ διευθυντὴς τοῦ Ἀπόλλωνος
 ΔΗΜ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΓΝΗΣ Σ. ΛΕΟΥΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΕΝ ΚΑΝΤΑΒΡΙΑ ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ
CORPUS CHRISTI

Τὸ Κολλέγιον τοῦ Corpus Christi ἐν Κανταβρία δὲν εἶνε διέφορον τῶν ἐτέρων εἰκοσι παραπλησίων καταστημάτων, ἅπερ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ιδρύθησαν πρὸς ἐκμάθησιν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ὁμῶς ἐποχάς· ἤδη δὲ περιοριζόμεθα εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Κολλεγίου τούτου μόνον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἀναγνωστριάων τοῦ «Ἀπόλλωνος» ἔχουσαι δι' ἐλπίδος ὅτι ἄλλαι ἄλλων γραφίδες θέλουσι δημοσιεύσει ἐν ταῖς στήλαις αὐτοῦ γενικὴν περιγραφὴν ὁλοκλήρου τοῦ πανεπιστημίου, ἅπερ ἀπὸ τούτων ἤδη ἐτῶν μεταδίδωσι τὰ τῆς ἐπιστήμης φῶτα καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ἡμῶν.

Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Κολλεγίου σύγκειται ἐκ δύο τετραγώνων, ὧν τὸ κέντρον κοσμεῖται διὰ γλῶσσης. Τὸ μικρότερον αὐτῶν χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1352, εἶνε ἀκριβῶς τὸ γραφικώτερον, καὶ ὅσον τὰ τεῖχη αὐτοῦ καλύπτονται ὑπὸ θάλασσας καὶ καταπραίνων κισσῶν· τὸ δὲ μεγαλύτερον οἰκοδομηθὲν ἐν ἔτει 1820 διακρίνεται διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ ἔξοδον, ἣ δὲ γοτθικὴ αὐτοῦ στέγη ἀκριβῶς εἶπεῖν, εἶνε «θαυμάσιον». Πρὸς τὸ ἐν μέρος τοῦ ἐν λόγῳ τετραγώνου κεῖται ἡ περίφημος βιβλιοθήκη, πρὸς τὸ ἕτερον δὲ ἡ συστάσις αὐτῆς ἐν αὐτῷ ἐπίσης εἶνε καὶ τὸ παρεκκλήσιον ὡς καὶ ἡ τοῦ πρυτάνεως οἰκία.

Τὸ ἐν λόγῳ κολλέγιον εἶνε ὁμοδομημένον διὰ λευκοφαιού λίθου, αἱ δὲ θύραι καὶ τὰ παράθυρα αὐτοῦ ἅπαντα κοσμοῦνται διὰ στηλῶν καὶ περιστηλίων ἀρχαίου ῥυθμοῦ, ἰδίως ἡ πρὸς δυτικὰς ἀποψὲς τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου κτιρίου ἐκ τριῶν ὁροφῶν συγκειμένη παρουσιάζει τῷ θεατῇ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβῆλλον τὸ θέμα. Πρωτίστως ὁμοῦς ἐκπλήσσει τὸν θεατὴν ἡ μεγαλοπρεπεστάτη καὶ ἐφ' ὕψους ἐκπέτρων ἔχουσα σπουδαιοτάτης ἀρχιτεκτονικῆς μαρτύριον. Τὸ σπουδαιοτάτον ὁμοῦς ἀπάντων τῶν θελημάτων τοῦ ἐν λόγῳ οἰκοδομηθέντος κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐστὶν ὅτι πρὸς τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐπιβλητοῦσιν ὄψει τῶν τειχῶν αὐτοῦ συνδυάζεται γραφικώτατα ἡ θέα τῆς ἐν αὐτῷ σπουδαζούσης νεότητος, οἱ τρυφεροὶ τῆς ὁποίας βλαστοὶ ἀντλοῦντες ζειδῶρους πνευματικὰς δυνάμεις ἐν τῷ γερῶν μὲν ἀλλ' ἀειζῶν τούτῳ κτιρίῳ προσωινίζονται τὰς χρηστοτέρας ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐλπίδας. Πόσα τῶν ἀρχαίων κτιρίων ἤθελον σωθῆ ἐν προσκολλῶντο ταῖς ἀνάγκαις τῶν συγχρόνων καὶ ἐν ἀνεγνωρίζετο ὡς εἶδε ἡ χρησιμότης αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀλλήλων διαδεχομένων γενεῶν; Ἡθελον εἰς-

θαὶ ἀκριβῶς ἀρχαίον καὶ ἀκλόνητον στέλεχος δένδρων ἀναδιδόν φύλλα καὶ καρποὺς ἀειθαλῶς ἀμαζόντα.

Τὸ ἐν λόγῳ κολλέγιον Corpus Christi ἐν τῇ ιδρύσει αὐτοῦ καταρτίσθη διὰ τῆς ἐνώσεως δύο Guilds, ἡ ἑταιριῶν, τῶν τῆς Cambridge πολιτῶν, τῆς μὲν καλουμένης; Gilda Corpus Christi, τῆς δ' ἐτέρας Gilda Beatae Mariae Virginis.

Τὰ Guilds ταῦτα ἦσαν ἑταιρείαι Σαξωνικαὶ ἐργαζόμεναι δι' ἰδιαιτέρους σκοποὺς καὶ μάλιστα θρησκευτικούς, φιλανθρωπικούς καὶ ἐμπορικούς. Τὰ ἐν λόγῳ δύο ταῦτα Guilds ἔλαβον τὴν ἀδειαν τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν εἰς ἓν κολλέγιον, τουτέστι ἐκπαιδευτήριον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου τρίτου προσονομασθὲν «Οἰκία τῶν σπουδαστῶν τοῦ Corpus Christi καὶ τῆς Παναγίας ἐν Cambridge». Αἱ πρόσοδοι τοῦ ἐν λόγῳ ἐκπαιδευτηρίου ἐν πολλοῖς ἔκτοτε ἠυξήθησαν, ἰδίως δὲ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Matthew Parker ἀρχιεπισκόπου τῆς Canterbury δωρησάντος τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ ἐν ἔτει 1575 πλουσίαν καὶ σπουδαιοτάτην συλλογὴν βιβλίων καὶ σπανιωτάτων χειρογράφων. Τὸ Κολλέγιον διοικεῖται ὑφ' ἐνὸς πρυτάνεως καὶ δώδεκα συμβούλων ἡ ἑταίρων ἐκλεγόμενων ὑφ' αὐτῶν τούτων, ὅπου τινες θέσεις κενώθη. Ἐν αὐτῷ φοιτῶσιν 120 περίπου σπουδασταί, ὧν τὸ τρίτον κατ' ἐνικυτὸν ἀποφοιτᾷ ἀνενομήνους δι' ἴσου ἀριθμοῦ εἰσερχομένων, καθότι ἡ ἐν αὐτῷ φοίτησις εἶνε τριετής. Ὁ πρύτανης καὶ οἱ δώδεκα, ὡς εἴρηται, συμβούλοι κατοικοῦσιν ἐντὸς τοῦ κολλεγίου καρπούμενοι ἐξ ἴσου τὰς προσόδους τὰς ἐκ τῶν ἀγρῶν τοῦ κολλεγίου προσγινομένης· εἰσὶ δὲ ὑπόχρεοι νὰ ἐνοικώσιν ἐφ' ὅσον ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσιν οἱ σπουδασταί. Ὁ πρύτανης κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους εἶδε νὰ ἦτο ἔγγαμος, ἐφ' ὃ ὑπῆρχον ἅπαντα τὰ δι' οἰκογενεῖαν χρεῖωδη καὶ ἀρμόδια, οἱ ἑταῖροι ὁμοῦς ἐξ ἐναντίου ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ὦσιν ἀγαμοὶ καὶ ὡς ἐκ τῆς ὑποχρέωσός ταύτης ἠναγκάζοντο πολλοὶ νὰ παραιτῶνται τῆς θέσεως αὐτῶν πρὸ τῆς νεμεσώσεώς των, ἀλλ' ὁ ὅρος αὐτοῦ ἀντικείμενος ἄλλως τε καὶ ταῖς ἀρχαῖς τοῦ προτεσταντισμοῦ καταργήθη τῷ 1881.

Τινὲς ἰσχυρίσθησαν ὅτι δὲν ἐπικρατεῖ ἡ δέουσα ἀρμονία ἐν τῇ τοῦ Κολλεγίου οἰκογενείᾳ· παρὰ τοῦτον ἑταιρεία ἀγάμων ἀνδρῶν νὰ ὀνομασθῆ οἰκογενεῖα. Ὑπὸ πολλῶν δ' ἐλέχθη ὅτι οἱ τε καθηγῆται καὶ οἱ σπουδασταί δὲν καταβάλλουσι τόσῃ ἐπιμέλειαν ὅσην οἱ προγενέστεροι αὐτῶν. Καθ' ἡμᾶς, ἐὰν τὸ τοιοῦτον ἔχει ὑπόστασιν, ἀναμφιλέκτως ἀποδοτέον εἰς τὴν καθόλου καὶ ἀπανταχοῦ ἐκκλίσιν τοῦ τε πνεύματος καὶ τοῦ σώματος· οὐχ ἦττον ὁμοῦς παρετηρήθη ὅτι ἐὰν σήμερον οἱ ἐν Cambridge σπουδασταί ἐργάζονται ὀλιγώτερον ἢ οἱ ἄλλοτε καὶ πρόην, καὶ ἐὰν ἐν αὐτοῖς ἐπικρατῇ ὀλιγώτερον ἀρμονία, κέκτηνται ὁμοῦς μεγαλύτεραν πρᾶξιν ἢ ἦθους καὶ μείζονα εὐμένειαν πρὸς τοὺς ξένους. Καίπερ μὴ ὑπαρχουσῶν κυριῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, οὐδεὶς ἐν τούτοις σπουδαστῆς ἐτόλμα νὰ μὴ ἀποτείνῃτε ἄνευ τοῦ

Don=(Dominus)διότι οὕτως προσηγορεύοντο οἱ ἑταῖροί καὶ μὴ τοιοῦτοι ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ, πρὸς δὲ καὶ ὅτι ἐν τοῖς γεύμασιν ἐκαθέζοντο οἱ πρεσβύτεροι εἰς χωριστὰς τραπέζας ὡς καὶ οἱ νέοι ἐπίσης· σήμερον ὁμοῦς δὲν ὑπάρχει οἰκία ἐν Cambridge τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἐπισκέπτωνται· οἱ πλείστοι τῶν σπουδαστῶν ἀπολαμβάνοντες τὴν εὐχάριστον τῆς φιλοξενίας καὶ τῶν οἰκογενειακῶν διασκεδάσεων.

Ἐκ τῶν ἑταίρων τοῦ Κολλεγίου δύο μὲν τούτων εἰσὶν ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐπίβλεψιν καὶ κηδεμονίαν τῶν σπουδαστῶν ἐπέχοντες θέσιν πατρῶς, τέσσαρες δὲ εἰσὶν οἱ διδάσκοντες τὰ γράμματα καὶ πάντας τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης, εἰς ὀνομάζεται «Deum» ἐπιμελούμενος ὑπὲρ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς καθόλου διαγωγῆς τῶν σπουδαστῶν, ἕτερος ἐπίσης εἶνε ὁ ταμίης τοῦ καταστήματος, ἕτερος οἰκονόμος, ἄλλος εἶνε ὁ βιβλιοφύλαξ, ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ τυγχάνει νὰ ἦ ὁ ἐμὸς σύζυγος, ἐπίσης ἕτερος φέρει τὸν τίτλον «Praelector» καθήκον ἔχων νὰ προσάγῃ εἰς τὸν Vice chancellor τῶν σπουδαστῶν τοὺς μέλλοντας νὰ λάβωσιν τὸ δίπλωμά των.

Ἀπασαὶ αἱ π. μ. ὥραι διατίθενται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, αἱ δὲ μ. μ. εἰς ἀσκήσεις ἀθλητικῆς, δρόμου, πάλης κ. τ., αἱ δὲ ἑσπεριναὶ εἰς μελέτην.

Τὸ Κολλέγιον τοῦ Corpus Christi κέκτηται πλουσιωτάτην καὶ περίφημον συλλογὴν ἀργυρῶν, χρυσῶν καὶ πολυτίμων ἐν γένει σκευῶν ἰδίως ἐπιτραπέζιων, ἐν οἷς διακρίνεται πολυτιμώτατον ἐπισυμπόσιον κέρας δωρηθὲν τῷ 1347 ὑπὸ Ἰωάννου Goldborne, φυσιολόγοι δὲ ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ κέρας τοῦτο εἶνε ἐκ ζῶου προκατακλυσματικῆς ἐποχῆς.

Τὰ ἐν λόγῳ πολυτίμα ἐπιτραπέζια σκεύη σπανίως παρυσιαζέουσιν ἢ ἐπιδεικνύουσιν εἰμὴ μόνον κατὰ τὰ δεῖπνα τοῦ Κολλεγίου, καθ' ἃ οὐδέποτε παρευρίσκειται γυνὴ καὶ τούτου ἕνεκα ἀδυνατῶ νὰ παρᾶσχω λεπτομερῆ περιγραφὴν αὐτῶν, ἕνα δὲ τούτων μόνον ἠδηνήθη νὰ ἴδω κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Βασιλικῆς δυναστείας τῶν Judors ἐν Λονδίῳ ἅπερ ἐστάλησαν ἐκ τοῦ Κολλεγίου ὡς δείγματα, ἄλλα ὁμοῦς ἐν Κανταβρία κολλέγια προθυμώτερον καὶ εὐκολώτερον ἐπιδεικνύουσι τὰ σκεύη αὐτῶν καὶ ἐν γένει τὰ πολυτίμα αὐτῶν ἀντικείμενα καὶ τοῦτο πιθανὸν διότι δὲν εἶνε τόσον πολυτίμα ὅσον τοῦ Corpus Christi.

Εὐτυχῶς διὰ τοὺς ξένους τὸ ἐν λόγῳ Κολλέγιον παρέχει σπουδαῖον καὶ ἀξίον λόγου θέμα προκειμένου περὶ τῶν μεγίστων θησαυρῶν του καὶ τῶν τῆς Βιβλιοθήκης πολυτιμωτάτων χειρογράφων, ἅπερ εἰσὶ ἐποπθετημένα ἐν ἐνὶ διαμερίσματι κεκοσμημένῳ διὰ θηκῶν καὶ ἐρμαρίων ἐκ δρυϊνοῦ ξύλου, καὶ τὰ μὲν ἔντυπα βιβλία ὑπερβαίνουσι τοὺς 4 500 τόμους, τὰ δὲ χειρογράφα θεωροῦνται ὡς τὰ πολυτιμώτατα τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπαρχόντων.

Ἐκ τούτων τὰ πλείστα ἐδωρήθησαν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ

κολλεγίου ὑπὸ τοῦ ρηθέντος ἀρχιεπισκόπου Parker ἅπερ οὗτος συνέλεξεν ἐκ τῶν διαλυθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου VIII μοναστηρίων τὰ δὲ πολυτίμα ταῦτα χειρογράφα τοσοῦτον ἀστηρῶς φυλάσσονται, ὥστε οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς ἑταίρους ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῷ διαμερίσματι τούτῳ τῆς βιβλιοθήκης, ἐφ' ὃ σπουδαίως εὐθύνεται ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν φύλαξιν καὶ ἐποπτείαν τῆς ἐν λόγῳ βιβλιοθήκης, καθόσον ὑπάρχει ὅρος ὅτι ἐὰν ἀπολεσθῶσι τρία ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων τότε ἡ βιβλιοθήκη θέλει μεταβῆ εἰς τὴν κυριότητα τοῦ κολλεγίου Camis' οὐχ' ἦττον ὁμοῦς ὁ πρύτανης μετὰ τῶν ἑταίρων μετὰ προηγουμένην συνενόησιν διευκολύνουσι τοὺς ξένους ἐπισκέπτας, ἐὰν οὗτοι ἐπιθυμῶσι νὰ συμβουλευθῶσι χειρογράφον τι. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ φρονούμεν ὅτι δέον νὰ προσθέσωμεν μετὰ πάσης μετριοφροσύνης ὅτι ὡς πιστεύεται ὁ ἐμὸς σύζυγος συνέλεξε πολὺ εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ προσίτον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὠφέλιμον τοῖς λογίοις τὸν πολυτίμον τοῦτον θησαυρὸν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ κολλεγίου, καθόσον φρονεῖ ὅτι καὶ τοιαύτη τις ἦτο ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πρόθεσις τοῦ δωρησάντος ταύτην ἀρχιεπισκόπου Parker.

Τὸ διαπρεπέστατον τῶν χειρογράφων τοῦ Christi εἶνε τὸ ὑφ' ἀριθ. 2 καὶ 6 ἀντίγραφον τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων ἀποσταλὲν ἐκ Ῥώμης ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ μεγάλου πρὸς τὸν ἅγιον Αὐγουστίνον πρῶτον ἀρχιεπίσκοπον Κανταβρίας. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ὑπάρχει ἐπίσης τὸ χρονόγραφον τοῦ Ματθαίου Paris (16, 26.) πηγὴ τῆς Ἀγγλικῆς ἱστορίας κατὰ τὴν δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα. Τὸ ἐν λόγῳ χρονόγραφον κοσμεῖται δι' εἰκόνων παριστανουσῶν χαριστικόν τι οἰκοδόμημα ὡς καὶ πάντας τοὺς ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Ἱερουσαλὴμ ὁδοπορικούς σταθμούς· πρὸς δὲ καὶ εἰκόνα περίφημον παριστάνουσαν τὸν φόνον τοῦ ἁγίου Τομμάσιου (Thomas Becket) ἀρχιεπισκόπου τῆς Canterbury ἐπισυμβάντα τῷ 1170 ἦτοι 80 ἔτη πρὸ τῆς σιγγραφῆς τοῦ ἐν λόγῳ χρονογράφου.

Σὺν τούτοις ὑπάρχει εἰς μέγα σχῆμα ἡ τε Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια τοῦ Ὀμήρου (ἀριθ 81) καὶ μετ' αὐτῶν τὰ παραλιπόμένα τοῦ Σμυρναίου γραφέντα τῇ 15ῃ ἑκατονταετηρίδι ἐκ τινος σημειώσεως τοῦ Josselyn γραφῶς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Parker πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ ἐν λόγῳ χειρογράφον εὐρέθη ὑπὸ τινος ἀρτοποιοῦ μεταξὺ τῶν ἀπορριμμάτων τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου κατὰ τὴν ἀπέλασιν τῶν αὐτῶν μοναχῶν.

Ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων τὸ ἀρχαιότερον εἶνε Ψαλτήριον μεθ' ὕμνων (ἀριθ 480) γραφὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς 13ης ἑκατονταετηρίδος φέρον ἅμα σημειώσεις ἐπὶ τοῦ περιθωρίου γεγραμμένας διὰ χειρὸς τοῦ ἐπισκόπου Grosseteste.

Ἐπίσης ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἀντιπροσωπεύεται καὶ ὁ Εὐριπίδης (ἀριθ. 403) ἐν χειρογράφῳ σχήματος τετάρτου περιλαμβάνον τι τὴν Ἐκάβην, τὴν Ἠλέκτραν καὶ τὰς Φοινίσ-

σας και γεγραμμένος επί μεταξίνου χαρτου' τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον χρονολογείται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἑκτῆς καὶ δεκάτης ἑκατονταετηρίδος, ὡς καὶ ἕτερον παρ' αὐτῷ τὸ τοῦ 'Ησιόδου, ἐν σχήματι ὀγδὼφ περιέχον τὰ «Ἔργα καὶ Ἡμέραι» καὶ τὴν «Θεογονίαν» σὺν τούτῳ δὲ τὰ Χρυσῆ Ἐπιτομὴ τοῦ Πυθαγόρου.

Πρὸς τούτοις ἐν τῇ περιφώνῳ ταύτῃ συλλογῇ ὑπάρχουσι λαμπρὰ χειρόγραφα ἐκκλησιαστικά, ἐν οἷς ψαλτήριον καὶ λιτανεῖα, τοῦ ἔτους 884 μ. χ. (ἀριθ. 272) γεγραμμένον πιθανῶς ἐν Reims τῆς Γαλλίας, ἐν τούτῳ περιέχεται καὶ τὸ ἀρχαιότατον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κείμενον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, τὸ ὁποῖον ἡμαρτημένως λέγεται Σύμβολον τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Ἐπίσης καὶ τὰ Γαλλικὰ συγγράμματα κατέχουσιν ἐπίσημον θέσιν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ διὰ χειρογράφων πολυτίμων, ἐν οἷς διακρίνεται τὸ *Miroir des Dames* (ἀριθ. 324) γεγραμμένον διὰ Ἰωάννην τῆς Ναβάρρας σύζυγον τοῦ Φιλίππου VI. ἐν τέλει τοῦ ὁποῦ περιέχεται ἡ αὐτοβιογραφία Καρόλου τοῦ V βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Δὲν δυνάμεθα νὰ περὶνωμεν τὴν μικρὰν ταύτην πραγματείαν ἡμῶν χωρὶς νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐν τῷ ἐνδόξῳ τούτῳ κολλεγίῳ, ἐνφ. ὡς εἴρηται, ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης συγχάνει ὁ ἐμὸς σύζυγος, ἐξεπαιδευθησάν οἱ διαπρεπέστεροι ἄνδρες τῆς μεγάλης Βρετανίας μεθ' ὧν συγκαταλέγεται μέγας ἀνὴρ, ἰδρυτὴς μεγάλου ἔθνους. Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ὁ καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Creighton ἐνώπιον ἐγκρίτου ἀκροατηρίου ἀνέπτυξε μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωάννου Ῥοβινσῶνος ἀρχαίου ἐταίρου τοῦ κολλεγίου Corpus Christi.

Ἀποτυχῶν ἐν τῷ ἀγῶνι ὃν ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἐλευθερίας τῆς ἐκκλησίας ἱερῶς ὧν, δυσηρεστήθη κατὰ τῆς τότε διεθύνσεως τῆς Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας κατὰ τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα, ἀπεδήμησεν εἰς Ὀλλανδίαν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν του, ἀλλὰ μὴ εὐρῶν ἐν τῇ ξένῃ τὴν ἐλευθερίαν ἦν ἐπιζητήσας, ἐπλευσεν πρὸς δυσμὰς ζητῶν νέαν πατρίδα, ἐν ἣ ἠδύνατο νὰ λατρεύῃ τὸν θεὸν συμφῶνως τὰς ἐκτετατῶν ἀρχαίς. Ἀποβιβάσθη ὁ Ῥοβινσῶν καὶ οἱ φίλοι του ἐκ τοῦ μικροῦ πλοίου *Mayflower* (ἢ Λευκάκωνθα) 20ῆς Δεκεμβρίου 1620, ἐπὶ τὴν χιονοσκεπῆ παραλίαν *Plymouth Bay*, *Massachusetts* ἱδρυσαν τὴν πολιτείαν τῆς Νέας Ἀγγλίας, μητέρα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

AGNES LEVIS

Σημ. Διευθ. «Ἀπόλλωνος» Ἰάν εὐχαρίστως μεταδίδουσι τοὺς ἀναγνώσταις τοῦ Ἡμ. συγγράμματος τὴν ἀνωτέρω περιγραφήν τοῦ περιήμου καὶ ἀρχαιότητος ἐκπαιδευτηρίου τῆς Κανταβριγίας *Corpus Christi* ἢ εὐμνωῖς ἀπέστειλεν ἡμεῖς ἢ αὐτοῖς διαπρεπῆς συγγραφεὺς καὶ ἀκαρινοῦς φιλέλληνας Ἀγνή Σ. Λούττος τὸ γένος Σμιθ, εὐγενῶς καὶ φιλοτίμως λίαν τιμῶσα ἡμᾶς, διὰ τῆς πολυτίμου αὐτῆς συνεργασίας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΡΟΪΑΣ

ΚΑΘΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΣΚΕΝΔΕΡΜΠΕΗ

Ἡ Κροΐα (Ἀλβανιστὶ σημαίνει πηγὴν¹) πόλις ἄγνωστος τοῖς ἀρχαίοις Γεωγράφοις, ὀφείλει τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰς τὰς ἀφθόνας πηγὰς, αἵτινες ἐξέρχονται ἐκ τῶν ὄρεων, παρ' οἷς προσερίθεται. Τινὲς τῶν συγγραφέων, καὶ μεταξὺ αὐτῶν, *Ortilino, Ferrarius, Baudran*, φρονούσιν, ὅτι ἡ Κροΐα ἀνηγέρθη ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς Ἀντιγονίας, ἡ δὲ *Farlati*, συγγραφεὺς, ὁστις τὸσον συγγάκις ἀναφέρεται, καὶ ὃν ὀφείλει τις πάντοτε νὰ συμβουλευῆται, ὁσάκις γίνεται λόγος περὶ Ἀλβανίας, δὲν συμμερίζεται τὴν γνώμην ταύτην² λέγει δὲ ὅτι ἡ Ἀντιγονία εὐρίσκειτο ἐπὶ τῆς νοτίας κλιτύος τῶν Ἀκροκεραυνίων ὄρεων, ἐν ᾧ ἡ Κροΐα ἴνε ἐπὶ τῆς βορείας κλιτύος αὐτῶν, ἦν διαρρέει ὁ ποταμὸς Ἰχμος³ καὶ ἡ πεδιάς αὐτῆς ἐνώνει τὸ Δυρράχιον καὶ Ἀλέσιον. Κλίνει ὅμως περισσώτερον πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Μελετίου, νομίζοντος ὅτι ἡ Κροΐα ἔκειτο ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἐριβοίας.

Ὁ δὲ Μαρίνος Βαρλέττος, ἐν τῇ περὶ Σκενδέρμπεη Βιογραφίᾳ αὐτοῦ, καὶ ὁ Μαῦρος Ορβίνος ἀποδίδουσι τὴν θεμελίωσιν τῆς Κροΐας ᾧ Καρόλῳ Τοπία καλουμένην ὡσαύτως καὶ *Tóchia* καὶ *Tofias*, ἐκ τινος εὐγενούς Νεκπολιτανικῆς οἰκογενείας καταγομένην, ὅστινες οἱ ἀπόγονοι, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σκενδέρμπεη, ἐκυβέρνησαν τὴν χώραν, τὴν περιλαμβανομένην μεταξὺ Τυράννων καὶ Δυρραχίου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι παριστῶσιν ὅτι ἡ ἐποχὴ τῆς θεμελιώσεως αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς τὸν 13^{ον} αἰῶνα· ἰδοὺ ἡ περιγραφὴ, τὴν ὁποίαν ἔκαμιν ὁ Βαρλέττος κατὰ τὸ 1450.

«Ἡ Κροΐα ἴνε ἡ ἰσχυρωτέρα πόλις τῆς νέας Ἠπειροῦ θεωρουμένη ὡς ἡ κλεις αὐτῆς. Ἐχουσα δὲ μικρὰν περιφέρειαν ἴνε ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνός βράχου πανταχόθεν ὑπὸ βραχέων περικυκλωμένην, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποῦ νέωνονται αἱ μεγάλας πεδιάδες, ἐνθα ὁ Καίσαρ κατεπολένησεν τὸν Πουμπήιον. Ἡ πόλις αὕτη εὐκόλως δὲν ἴνε δυνατὸν νὰ κυριευθῇ ποτε, διότι εἶναι ὠχυρωμένη καλῶς τὸσον κατὰ τὴν φύσιν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν τέχνην. Ἐντός δ' αὐτῆς ὑπάρχουσιν αἱ ἀνεξάντλητοι πηγαί, αἷς ὀφείλεται τὸ ὄνομα αὐτῆς, διότι Κροΐα εἰς τὸ Ἀλβανικόν, σημαίνει πηγὴν. Ὅθεν πᾶσι ἐξοχὰς λίαν γονίμους, δαση πυκνὰ ἐκ δένδρων τοσοῦτων

1) Κροΐα Ἀλβανιστὶ σημαίνει πηγὴν, ὡς καὶ Ἑλληνιστὶ «κρήνη καὶ κροῦνος» τὸ αὐτὸ σημαίνει· ἀμφότεραι γὰρ αἱ γλῶσσαι Σκυθικὴ καὶ Ἑλληνικὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης, τῆς Παλατιακῆς, ἀνιέρθησαν, ὡς ἀπεδείξαμεν ἐν τῷ Παρνασσῷ (ἴδε φύλ.) καὶ Ἀπόλλωνι (ἴδε φύλ.)

2) Τὰ ζητήματα ταῦτα ἴνε δυσεπίλυτα, ἐν ὅσῳ ἡ Ἀλβανία ὑπόκειται ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων· πρέπει νὰ γίνονται ἐπιτόποι ἐρευναι μετ' ἐπιστάσις.

3) Μικρὸν ποτάμιον διαρρέον τὴν πόλιν.

ὑψηλῶν ὥστε οὐδὲν μέρος ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ τὸσον πρὸς πεύρεσιν ἀρμολωτέων δένδρων πρὸς ναυπήγησιν στόλων. Ἀπέργει δὲ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου 151 μίλια καὶ 57 ἀπὸ Σκόδρας. Ἡ Κάρολος Τόμπιας, ὅς τις ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, περιέζωσεν εὐνοῦς ἐξ ἀρχῆς μετὰ τάφρους, ἔπειτα δὲ καὶ μετὰ στερεὰ τεῖχη ὠχυρώσεν αὐτὴν· ὁ δὲ Βαρλέττος δικαίως ὀνομάζει αὐτὴν «κλειδα» τῆς ἡν Ἀλβανίας, διότι ἐν ὅσῳ ὑπῆρχεν αὕτη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σκενδέρμπεη, οἱ Τούρκοι δὲν ἠδύνατο νὰ κυριεύσωσιν αὐτὴν.»

Καταγωγὴ τῆς οἰκογενείας τῶν Καστριωτῶν. Ὁ Τόμπιας, ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς, ἐφρονεῖτο παρὰ τοῦ Βάλσα, ὑπερόχου τότε οἰκογενείας ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ κυριεύσασθαι τὴν Κροΐαν, ἥτις ἀρχότερα ἐπεσεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Καστριωτῶν. Οἱ πλείστοι τῶν συγγράμων συγγραφεῶν καὶ μάλιστα οἱ συγγράφοντες τὴν Ἱστορίαν τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, λέγουσιν ὅτι ἡ οἰκογένεια αὕτη κατήγατο ἐκ τῆς Ἠμαθίας. Φραγκίσκος δ' ὁ Βλάγχο ἐπίσκοπος τοῦ *Lappa* εἰς σύγγραμμά, ἐπιγραφόμενον *Γεώργιος ὁ Καστριώτης κλ. suis et patriae rexitus*, ἐκδιδομένου ἐν Βενετίᾳ, κατὰ τὸ 1636 συμμερίζεται τὴν γνώμην ταύτην κατ' αὐτὸν οἱ Καστριῶται κατὰγονται ἐκ τῶν ὄρων «τοῦ Καστρατί», αἱ δ' ἀναμνήσεις αὐτῶν διατηροῦντο ἐτι εἰς τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν συνέγραψεν «Εἰς τοῦτο τὸ μέρος» τῆς Ἀλβανίας, ὅπερ ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν λαῶν καλεῖται. «Ἄς καὶ συνορεύει μετὰ τὴν χώραν τῶν Πουλάτζι, καὶ τῶν Δουνακίγη, λέγει ὁ *Blanchus*, ὑπάρχει φυλὴ τις καλουμένη «Καστρατί, ὑπῆκουσ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἰκογενείας ἡτις τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχουσας ἀλλὰ περιδοῦτο διὰ τὴν γενικαιότητα καὶ τὴν ἐν πολέμοις ἐμπειρίαν αὐτῆς, συγκαταλεγούσας δὲ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς πλείστους ἀρχηγούς, καίτινες διεκρίθησαν εἰς τὰς κατὰ τῶν Τούρκων μάχας, καθ' ἃς ὑπερασπίζοντο τὰ ὄρη ταῦτα, τὰ ὁποῖα δικαίως εἰσὶν ἐνδοξὰ, διότι οὐδέποτε τοῖς βαρβάροις ὑπετάγησαν. Εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἀνεχώρησαν οἱ Καστριῶται παρ' ἅπαντι ἀδὲ τῇ ἡμετέρῃ ὑπάρχει αὕτη παράδοσις καὶ πιθανόν ὅτι ἀναφέρεται εἰς τοὺς προγόνους αὐτῶν, ἂν εἶχε παρῆλθεν ἀκόμη ἀρκετὰ μακρὸν διάστημα χρόνων ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὡς νὰ λησμονηθῇ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἢ ἐνθουσιαστικῶν καὶ καταγωγῇ αὐτῶν. Εἰς τὰς ἐορτὰς δὲ καὶ εἰς τὰ ἔθνη, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχαίων, ἔχουσιν ἐν χρήσει τὴν καταγωγὴν καὶ τὰς ὑψηλὰς πράξεις τῶν ἐνδοξῶν αὐτῶν ἀνδρῶν. Ἄλλ' ἂν ἐν τῇ διαχειρίσει αὐτῶν, ὅπερ καὶ εὐκόλως ὑποπέοντες εἰς πλάνην καθόσον ἀφορᾷ τὰς παραδόσεις πρὸς ἀναφερομένας εἰς τὰς πράξεις τῆς ἀνωτέρας ἀρχαιότητος, ἤθελεν εἶσθαι γελοιώδες ἐν τούτοις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἅπασ ὁ λαὸς μιᾶς εὐρείας ἐπαρχίας, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἐνός ἡβασταίου, εὐρίσκειται εἰς πλάνην, καθόσον ἀφορᾷ μίαν πρᾶξιν ἥτις ἀκόμη δὲν ἴνε πολὺ ἀπομακρυσμένη ἀπὸ ἡμᾶς ἀδιὰ τοῦ χρόνου. Ὁ *Barletius*, λέγει ὁ *Farlati*, ἐκ τῶν

ὁποῦν δανείζομαι τὸ χωρίον τοῦτο, δὲν ἴνε τὸσον ἐναντίος ὅσον φαίνεται, εἰς τὴν γνώμην τοῦ *Blanchus*· ἐπειδὴ, ἐὰν συνδεδῆ ἡ γενεαλογία τῆς Ἠμαθίας μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως τῶν Καστριωτῶν, τότε οὐ μόνον οἱ *Kastrati* καὶ αἱ περὶ τὴν χώραν συμπερικλείονται ἐντός τῶν συνόρων τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας, ἀλλὰ διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἠμαθίας οἱ Λατίνοι συγγραφεῖς σημειοῦσι ποτὲ μὲν μέρος τι τῆς Μακεδονίας, ποτὲ δὲ ὁλόκληρον τὸ Βασίλειον τῆς Μακεδονίας.

Ὁ πρῶτος τῶν Καστριωτῶν, γνωστὸς ὡς ἀρχηγὸς τῆς Κροΐας ὑπῆρξεν ὁ Ἰωάννης Καστριώτης. ἄνθρωπος θεωρούμενος ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ὡς ὁ ἔχων τὴν μεγαλητέραν σημασίαν ἐν τῇ Ἠπειρῷ διὰ τὴν φρόνησιν αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς. Ἐγένοντο δ' αὐτῷ ἐκ τῆς Βασιθάδας, συζύγου αὐτοῦ, πλείστοι Βασιλόπαιδες ἄρρενες καὶ θήλειαι· ἐπιπύξανον δὲ τὰ πλοῦτη καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ εἰς τὸ 1412 ἀλλὰ τότε ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ εἰρήνην ἀπὸ τὸν Σουλτάνον Ἀμουράτ, ὁ ὁποῖος καθυπέταξεν αὐτὸν μετὰ τῆς φυλῆς του, ἀπήγαγεν τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡμέρους καὶ ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐκυριεύσει τὴν Κροΐαν. Τριάκοντα ἔτη μετὰ ταῦτα, Γεώργιος ὁ Καστριώτης, ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ, γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Σκεντέρμπεη, ἐπανέκτησε τὴν πατρικὴν κληρονομίαν, καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν. Ἀπέθανε δὲ εἰς τὰ 1467, καὶ ἔφησε τὸ βασίλειόν του εἰς τὸν υἱόν του Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος ὑπέβαλεν ἑαυτὸν, διὰ διαθήκης τινὸς τοῦ πατρὸς του ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν καὶ προστασίαν τῆς Βενετίας. Ὁ Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναχωρήσει διὰ τὴν Ἰταλίαν πολὺν χρόνον πρὶν ἢ Κροΐα πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ἀποκατίστη εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως, ἐνθα ἀπῆλασε μεγάλων τιμῶν, καὶ εἶχε σταθερὰν κατοικίαν εἰς μίαν τῶν τοπικῶν παραχωρήσεων ἃς εἶχε διωρῆσει, τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος· ὁ τελευταῖος τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ Μαρκουσιος *de raint. Ange* ὁστις ἐτελεύτησε 24 Φεβρουαρίου 1525, εἰς τὸν πόλεμον τῆς Παβίας.

Διάφοροι πολιορκίαι τῆς Κροΐας. Τετρακίς ἡ Κροΐα ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸν Μάιον τοῦ 1850, ὁ Σουλτάν Ἀμουράτης παρουσιάσθη ὑπὸ τὰ τεῖχη αὐτῆς μετὰ στρατὸν 160,000 χιλ., καὶ πυροβολικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀξιολόγον. Ἡ πόλις ὑπερασπιζομένη ὑπὸ σειράς ὠχυρωμάτων, διευθύνουσα φρουρὰν συνισταμένην οὐχὶ πλέον τῶν 2,000 χιλ. ἀνδρῶν, ἀπέκρουσε πᾶσας τὰς κατ' αὐτῆς ἐφόδους καὶ προσβολὰς, ἐνφ ὁ Σκεντέρμπεη ἐπὶ κεφαλῆς 2,000 χιλ. ἀνδρῶν πεζικοῦ καὶ 7,000 χιλ. ἰππέων, ἐνεδρεῦον εἰς τὰ δάση, κατακόπτον τοὺς Τούρκους νύκτα καὶ ἡμέραν, ἀφαρπαζόν τὰς σιτοπομπεῖας αὐτῶν, ἐξηναγκάσαν αὐτοὺς νὰ ὑποστῶσιν τὰς τὸσον ἀπιστεῦτους ζημίας, ὥστε ὁ Σουλτάνος ἀπεράσισε, κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτώβριον, νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πολιορκίαν

και να υποβληθῆ ἐς υποχώρησιν ὀλεθρίαν, ἢ ὅποια ἀδιαλείπτως ἀνησυχεῖ αὐτόν.

Μωάμεθ ὁ Β' τὸ δεύτερον ᾗθη τὴν πολιορκίαν κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1464, παρετήρησεν ὁ νικητὴς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅτι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ ἀψηγολοῦντο ἐνώπιον τῆς Κροίας ὅθεν ἐγκατέλιπε τὴν πολιορκίαν ἀφίπων τὴν ἐξακολουθησάν αὐτὸν εἰς τὸν Ἄλβανον Βαλαθάνην. Ἄλλ' οὗτος τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἀπέθανε ὑπὸ τὰ τείχη αὐτῆς, καὶ οὕτως ὁ στρατὸς αὐτοῦ κυριευθεὶς ὑπὸ πανικοῦ ἔφυγε δραματικῶς ἐγκαταλιπὼν εἰς τὸν Σκενδέρμπεην τὰ τε δπλα αὐτοῦ καὶ τὰ πολεμοφόδια. Παραφερόμενος ὑπὸ τῆς ὀργῆς διὰ τὴν νέαν ἤτταν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Βαλαθάνη, ὁ Σουλτάνος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Νεάν Ἡπειρον τῷ 1466. Πρὶν ἢ ἐπιχειρήσῃ ματαίως νὰ ἀρπάξῃ τὸ Δυρράχιον ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ τῶν Βενετῶν Μωάμεθ ὁ Β' παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς Κροίας, ὅπου περιέμενεν αὐτὸν νέον ἀτύχημα. Ἀποδεκατιζόμενος διὰ τῶν ἐξόδων τῶν πολιορκουμένων καὶ τῶν προσβολῶν τοῦ Σκενδέρμπεη ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἦν ἠναγκασμένος νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ δὲν ἠδύνατο παρὰ μετὰ δυσκολίας νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Θράκην ὅπου οἱ Ἄλβανοὶ κατεδίωξαν αὐτὸν παρακολουθοῦντες.

Ἐνδεκα ἔτη βραδύτερον οἱ Βενετοὶ ἔλασαν Δάγναν καὶ Δριβαστον, ὁ δὲ Σουλτάνος ἔλαβε τὴν τὸλμην νὰ προσβάλῃ τὴν Κροίαν, ὅπως εὐκολώτερον ἀκολουθῶς καθυποτάξῃ τὴν Ἄλβανίαν. Ἐπομένως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1477, κατέβησε νὰ πολιορκήσῃ τὴν πόλιν στενωῶς, ὅπως διὰ τῆς κείνης κυριεύσῃ αὐτήν. Φραγκίσκος ὁ μὲν Κονταρίνος, εὐγενὴς Βενετός, διοικητὴς ὦν τότε ἐν Ἡπειρῷ, ἐνόησας τὴν πρόθεσιν τῶν Τούρκων, ἐτόλμησε νὰ προσφέρῃ βοήθειαν εἰς τὴν Κροίαν, συναθροίσας μετὰ σπουδῆς 2,000 χιλ. πεζοῦς καὶ 500 ἵππους προσέβαλεν ἐξ ἀπρόοπτου τὸν Ὀθωμανικὸν στρατὸν ἐνίκησεν αὐτὸν καὶ κατεδίωξεν μέχρις αὐτοῦ τοῦ στρατοπέδου ὀφελούμενος δὲ ἐκ τοῦ ἀντιπερισπασμοῦ τούτου ὁ Βιμτούρτος, ὁ διοικητὴς τῆς Κροίας, ἔλαμνεν ἐξοδον, ἐκτύπησε τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰ πλευρά ἐτρεψεν εἰς φυγὴν, καὶ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως. Ἄλλ' ἡ νίκη ὅμως αὕτη, διὰ τὴν μεγίστην ἐν ἑαυτῷ ἀπελθοῦσαν ἐξ αὐτῆς πεποιθήσιν τοῦ Κονταρίνου, μετ' ὀλίγον εἰς ἤτταν μετεβλήθη· διότι ὅτε οἱ Βενετοὶ διήρπαζον τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ, οἱ Τούρκοι περιεμάζευσαν τὰ διεσκορπισμένα σώματα αὐτῶν ἐπέτιθησαν κατ' αὐτῶν καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς τὴν ἐξοδον ποιήσαντας νὰ εἰσέλθωσι πάλιν εἰς τὴν Κροίαν, ἐνθα καὶ στενωῶς ἐπολιορκήθησαν. Οἱ δὲ κάτοικοι ἀντέκρουον ἀνδρείως τὰς ἐφόδους τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, καὶ τοῦτο διήρκεσεν ἐπὶ τρεῖς καὶ δέκα μῆνας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐλπίς βοήθειας, ὁ διοικητὴς παραδέχεται ἐξ ἀνάγκης συνθήκην παραδόσεως, καθ' ἣν ἐπετρέπετο εἰς τὴν φρουρὰν καὶ τοὺς κατοίκους νὰ ἐξέλθωσι σῶσι καὶ ἀσφαλεῖς. Ἐμπιστευόμενος εἰς ταύτην τὴν συμφωνίαν, ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς πόλεως μετὰ τῶν

οικογενειῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἅμα διήλθον τὰς πύλας τοῦ φρουρίου, συλλαμβάνονται κατὰ διαταγὴν τοῦ Πασᾶ καὶ διευθύνονται εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου Μωάμεθ ὁ Β' διέταξε νὰ ἀποκεφαλίσθωσιν ἅπαντες, καὶ νὰ πωληθῶσιν ὡς σκλάβοι αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία.

Οἱ ἐν τῇ πόλει ὑπόλοιποι κάτοικοι ὑπετάγησαν τῷ νικητῇ καὶ ἠσπάσθησαν τὸν Ἰσλαμισμὸν. Καὶ σήμερον ἡ Κροία δὲν ἔχει πλέον τῶν ἐξ χιλιάδων λαοῦ. Τὸ δὲ φρούριον αὐτῆς, καταστραφέν τῷ 1832 κατὰ διαταγὴν τοῦ Σερρακιέρη Ρεσιδ Πασᾶ, δὲν ἔχει πλέον σπουδαιότητά τινα περιέχει δὲ 80 οἰκίας δύο τζαμιά καὶ ἐν σεράϊον ἐν εἰρετιῶς ὅπερ ἄλλοτε ἦν μεγαλοπρεπές. Πύργος τις, ἐν ᾧ ὑπάρχει ὠρολόγιον ἐν ἀκαλιεργίᾳ εἰς ἀνάμνησιν μόνον τῆν Βενετικὴν κατοχήν. Ἡ πόλις συνίσταται ἐξ 600 ἢ 800 οἰκιῶν, διεσκορπισμένων ἐνθεν ἀκείθεν περίξ τοῦ φρουρίου, εἰς τὴν κλιτὴν ὑψηλοῦ βουνοῦ, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποῦ διακρίνει τις εἰρεπία ἀρχαίας ἰσχυρᾶς ἀκροπόλεως. Ἡ ἐν Κροίᾳ διαμονὴ κατὰ τὸ θέρος εἶνε θελκτικὴ, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἀπολαύει ὀρίζοντος ἀπλέτου.

ΑΘ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Π. Ι. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

πρώτη Γενναϊοῦχος
καὶ νῦν Τριμητάρχου ἐν τῷ Ἐποικίῳ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Κύριοι βουλευταί.

Ἰδοὺ τελευταῖος προσέρχομαι, ὡς εἰσηγητὴς τῆς ὑπὸ τοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου συσταθείσης ἐπιτροπείας πρὸς ἐξέτασιν τῶν εἰς τὴν κύρωσιν ἡμῶν ὑποβληθέντων νομοσχεδίων περὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἵνα προφορικῶς ὑποβάλω ὅσας ὁ διδασκαλικὸς σύλλογος εὐρίσκει εὐλόγους παρατηρήσεις ἐπὶ τούτων. Καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστοῦμεν ἐπὶ τῇ προσκλήσει ἡμῶν, ὡς δυναμένων νὰ προβάλωμεν γνώμην ἐπὶ τῶν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν κρίσιν σχεδίων νόμου, δι' ὧν σκοπεῖται ἔργον μεγίστης σπουδαιότητος καὶ κοινῆς ἀνάγκης.

Προβαίνομεν δὲ ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς ἀνατεθειμένης ἡμῖν ἐπιτροπῆς μετὰ πολλοῦ τοῦ δέους· διότι ἡμεῖς ἀπόστρατοι τῶν γραμμάτων μαχηταὶ ὀφείλομεν νὰ ἀγωνισθῶμεν πρὸς στρατιώτας ἐν ἐνεργείᾳ καὶ πανόπλους· διότι ἰδιώται ἡμεῖς οὐδὲν φέρομεν κύρος μέλλοντες νὰ παλαίσωμεν πρὸς ἀξιωματικούς· πρῶτης τάξεως, οἵτινες κυροῦσι τὰς ἐκκελευστικὰς ἐπιτάξεις διὰ τὸ ἐκκελευστικὸν ἀξίωμα· διότι τρίτον ἡμεῖς ἄμοιροι

εὐρωπαϊκῆς παιδεύσεως ὑποχρεούμεθα νὰ ἀντικρύσωμεν ἀνδρας πολλὰ ἰδόντας ἀστεα. Καὶ ὅμως εἶχομεν καθῆκον νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν φωνὴν τῶν συναδέλφων, ὑπεχρεούμεθα νὰ ἀναλάβωμεν τὸν ἀγῶνα, ὅτε ἀπὸ τινος δεινῆς ἐκινήθη πόλεμος καθ' ὅλην τῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ γλώσσης καὶ δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς, ὅτε ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν δύο ἐνθερμοὶ τῶν νομοσχεδίων ὑποστηρικταὶ ἑσώρευσαν τὸσαῦτα ἐνώπιον ἡμῶν κατὰ σύμπαντος τοῦ διδασκαλικοῦ καὶ ἰσχυρισθησάν ὅτι οὐδὲν ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει ἔχει ὑγιᾶ, ἀλλὰ τὰ πάντα σαπρὰ, καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους πάντα διορθωθήσονται διὰ τῶν ὑποβληθέντων νομοθετημάτων. Ἐν τοιοῦτοις λεγομένοις καὶ γραφομένοις ὅποσον εἶχομεν ἡμεῖς καθῆκον, ἡμεῖς καὶ οἱ ὅμοιοι ἡμῖν, οἱ ὅποιοι ἐπὶ δεκάδας ἐνιαυτῶν ἤμεθα ὑπὸ τῆς πολιτικῆς τεταγμένοι ἐπὶ τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων τῆς πατρίδος, ἡμεῖς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ὁποίων ἐξήλθον καὶ ἐγένοντο. τοσοῦτοι ἐπιστήμονες διακρινόμενοι ἐν τῇ πολιτείᾳ; δυσὶν ἕατερον ἢ ἔπρεπε νὰ σιγῶμεν καὶ διὰ τῆς σιγῆς κυρώσωμεν τὰ κατὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν διδασκόντων καὶ διδασκόντων λεγόμενα ἢ νὰ ἀναιρέσωμεν τὰ ρηθέντα καὶ δεῖξωμεν διὰ τίνων δύνανται τελεσφορύτερον νὰ ἐπανορθωθῶσι τὰ ὑπάρχοντα τυχόν κακὰ. Προϋτιμήσαμεν τὸ δεύτερον.

Ἀπὸ πολλοῦ καὶ ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν, κ. βουλευταί, εἴδετε καὶ ἠκούσατε βαλλόμενα τὸσαῦτα βέλη κατὰ πάντων τῶν παιδευτῶν τῆς Ἑλλάδος συλλήθην καὶ ἐνὸς ἐκάστου ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου μέχρι τοῦ κατωτάτου γραμματοδιδασκαλείου καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀρσακείου μέχρι τοῦ ἐσχάτου σχολείου τῶν θηλέων, κατὰ πάντων τῶν διδασκόντων καὶ διδασκόντων, ζώοντων καὶ τεθνεῶτων ἀρρένων καὶ θηλέων, καθόλου καὶ ὀνομαστί, ὥστε ἂν μὴ ἐζῶμεν πάντες ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ ἐγγινώσκωμεν κάλλιον ἐκείνων τὰ τελούμενα, ἠθέλωμεν πιστεύσῃ ὅτι φροβερὸν σκότος καλύπτει σύμπαν τὸ Ἑλληνικόν, τὸ ὅποσον χάριτι θεῆα ἀνεφάνησαν νὰ φωτίσωσι δύο, ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ ἔθνει ὑγιᾶ καὶ ἐπομένως καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα, ὅτι πάντες οἱ περὶ τὴν ἐκπαιδεύσιν ἀσχοληθέντες καὶ ζῶντες εἶνε ἀξιοὶ τοῦλάχιστον ἀγγόνης, οἱ δὲ θανόντες ἀξιοὶ ἐξορύξεως καὶ ἐκρίψεως ἐξω τῶν ὀρίων τῆς χώρας. Ταῦτα δὲ λέγουσι δυστυχῶς ἄνδρες τεταγμένοι ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἐπὶ τὴν παιδαγωγικὴν μόρφωσιν νέων! Ἡμεῖς ὅμως ζῶντες ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καὶ γινώσκοντες μετ' ἀκριβείας νὰ πιστώσωμεν τὸ πρῶτον ἰσχυρίζομεθα ὅτι τὰ ρηθέντα πάντα πόρρω ἀπέχουσι τῆς ἀληθείας καὶ δοξάζομεν ὅτι ἡ ἐκπαιδεύσις πολλὰ παρήγαγε τὰ ἀγαθὰ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὡς μαρτυρεῖ ἡ πολυπληθὴς χορεία τῶν ὄντως πεπαιδευμένων ἐν παντὶ τόπῳ, καὶ ὅτι ὑπάρχουσιν ἀληθῶς ἀτέλειαι τινες δυνάμεναι νὰ διορθωθῶσιν, ὅταν θέλωμεν νὰ ἐργασθῶμεν

συνετῶς καὶ οὐχὶ διὰ πομπῶδους ὑβερολογίῳ καὶ ὀρθοῦ φράσεων καὶ λέξεων σπανιζουσῶν.

Οἱ δύο τῶν νομοσχεδίων ὑποστηρικταὶ πολλάκις εἶπον καὶ ἐπανέλαβον διὰ φωνῆς διατόρου ὅτι τὰ τῆς παιδείας ἐν Ἑλλάδι εἶνε παγκάκιστα, διότι αὕτη λειτουργεῖ οὐχὶ Ἑλληνοπρεπῶς (!) καὶ διότι οὐδεὶς πλὴν ἐνὸς τὸ πολὺ δύο ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἔθνει παιδαγωγοί, οὕτω δὲ σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἐβουθήσῃ ἐν τῷ πόντῳ τοῦ ἀπαιδαγωγήτου καὶ δύο μόνον ἐπέπλευσαν! σωτήριον καὶ τοῦτο. Ἄλλ' εἶνε ἀληθῆ τὰ ῥήματα ταῦτα; ἀληθῶς δὲν ὑπάρχει Ἑλληνοπρεπὴς παιδεύσις; δύο μόνον εἶνε οἱ παιδαγωγοί μας; Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἀμφιβάλωμεν καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων βασιζόμενοι νὰ ἰσχυρισθῶμεν τάντιθετα ὅλως. Καὶ πρῶτον ἐν παιδαγωγικῇ νοῶσι τὴν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ συστηματικῶς διδασκομένην, τότε μόνον ἐδῶ δυνάμεθα νὰ δεῖξωμεν ἐκτὸς τῶν αὐτοκλήτων παιδαγωγῶν τέσσαρας ἄλλους ἐπιλέκτους παιδαγωγούς ἐν τῷ μαθήματι τούτῳ ἀσχοληθέντας ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ! καὶ ἀπόντας πολλούς ἄλλους ἀριστείς, ὥστε δὲν εἶνε ἀληθὲς οὐδοπωσοῦν, κατὰ τὴν λέξιν τοῦ ἑτέρου, ὅτι δύο μόνον ἔχομεν ἐκ τῆς Ἑσπερίας παιδαγωγούς. Ἄλλ' ἴσως δὲν νοοῦσι τοιοῦτους τοὺς παιδαγωγούς ἀλλ' ἄλλοιους καὶ οἰους διετύπωσε τούτους ὁ ἕτερος τῶν ὑποστηρικτῶν τῶν νομοσχεδίων. Ἐχομεν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν τὸ πονημάτιον τοῦτο² ἐπιγεγραμμένον «περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνίδος νεότητος», ἐν ᾧ, ἀποτελουμένη κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ παιδαγωγικῶν φράσεων καὶ περιουσιῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὁ συλλογὸς ἀπειράκις ἀνακράζει ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ μόνων τῶν ἀρχαίων δύναται τις νὰ ἐκμάθῃ τὴν παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην, διότι πάντα τὰ παιδαγωγικὰ ζητήματα τυγχάνουσιν ἐξηρευνημένα παρ' ἐκείνοις, πᾶσα δὲ ἀπὸ τῆς Ἑσπερίας εἰσχομιζομένη παιδαγωγία εἶνε «σαπρὰ, βδελυρὰ, γέννημα τοῖθιων καὶ γενεκέα», οἱ δὲ ἐν ἐκείνῃ ἀσχολούμενοι ἀποκαλοῦνται «μνῖαι παμβδελυραὶ ἐπὶ φραγκικῶν τιμῶν κενεβρῶν ἐπικαθήμεναι καὶ ἀπομυῶντες πᾶν ὕλῳδες καὶ σαπρῶν», οἱ δὲ καὶ ἐλάχιστοι ἀφιστάμενοι τῶν προγονικῶν διδασκόντων καὶ θέλοντες νὰ ἀντλήσωσι παιδαγωγικὰ διδάγματα ἀπὸ ξένων, ὧν τοὺς ἐξοχωτέρους πάντας ὀνομαζέει καὶ παραγγέλλει νὰ σιγῶσιν ἀπέναντι τοῦ Ὀμήρου, Ἀριστοτέλους, Πλάτωνος Ἡροδότου, Πλουτάρχου, Ξενοφάντος, Θουκυδίδου, Πινδάρου, Λουκιανοῦ, Τραγικῶν κλπ. πάντων, οἱ τοιοῦτοι οὐδὲ Ἑλλήνες δύνανται νὰ κληθῶσιν. Ἄν αἱ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιεχόμεναι γνώμαι αὐταὶ εἶνε ἀληθεῖς, τότε τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ρηθὲν ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπάρχουσιν παιδαγωγοὶ ἐκτὸς δύο σημαίνει ὅτι ἐν Ἑλλάδι δύο μόνον ἠσχολήθησαν ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ἀρχαίων, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι καὶ ζῶντες καὶ τεθνεῶτες οὐχὶ ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ὅλως ξένον τῆς ἀληθείας, διότι πάντες γινώσκωμεν ὅτι πολλοὶ τῶν

1 Σκορδὴλιν, Οἰκονόμου, Παπασωτηρίου, Μιχαλοπούλου.

2 Χαρισίου Παπαμάρκου.

διδασκάλων δεκάδας ὅλας ἐνιαυτῶν κατέτριψαν ἐν τῇ ἐνδελεχεῖ μελέτῃ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ἀδικαίπτως ἐλούοντο ἐν τῇ Κασταλίᾳ καὶ ἔπινον ἀπὸ τῆς Κισσωτίδος ἀμιγῆ καὶ ἀγνὰ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείουσεως νόματα. Κατὰ ταῦτα δὲ οἱ παιδαγωγοὶ δὲν εἶνε εἰς καὶ δύο ἄλλ' εἶνε τόσοι, ὅσοι ἠσχυλήθησαν ἐν τῇ μελέτῃ καὶ διδασκαλίᾳ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὅποιοι ὑπάρχουσι πολλοὶ ἀντλήσαντες πᾶσαν γνῶσιν ἐκ πηγῆς ἀμιγῆς χωρὶς νὰ προσφύωσιν εἰς ξένας πηγὰς. Ἀλλὰ μόνον ἐν τούτοις εὐρίσκονται λέγοντες ἀντίθετα τοῖς ὑπ' αὐτῶν πρὸ οὐ πολοῦ χρόνου συγγραφεῖσιν; οὐχί, ἀλλὰ καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις. Ἐκεῖ μὲν συνέγραψον ὅτι ἑλληνικὴ μόρφωσις καὶ παιδείουσις κτίζεται διὰ τῆς μελέτης καὶ σπουδῆς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἐδῶ δὲ σήμερον εἰσῆγαγον νέαν αἴρεσιν ὅτι δηλαδή οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς συνέγραψαν δι' ἄνδρας καὶ πρὸς ἄνδρας πρέπει νὰ διδάσκωνται! Ὅτι εἶναι ἀκατάληπτοι, οἱ δὲ παῖδες πρέπει νὰ διδάσκωνται μόνον τὴν μητρικὴν τῶν γλώσσων (νοοῦντες τὴν νεοελληνικὴν), τὴν Γερμανικὴν, τὰς θρησκευτικὰς μελέτας, τὸ εὐαγγέλιον ἐν μεταφράσει κ. τ. λ. ὀνομασί δὲ κατεδίκασαν τὸν Κρίτωνα καὶ ἄλλους διαλόγους τοῦ Πλάτωνος, τὸν Ξενοφῶντα ὄλον, μύθους Αἰσώπου, Δημοσθένην, Πλούταρχον, Ἰσοκράτην καὶ ἄλλους, μόνον δὲ ἄξια διδασκαλίας καὶ πως ὠφέλιμα εὐρίσκουσι τὸ «περὶ ἀδολεσχίας τοῦ Πλουτάρχου, ἐν παραφράσει, «πῶς ἂν τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο» καὶ ὀλίγα ἄλλα μικρά!!! Τοῦτο ἴσως νοεῖται κατ' αὐτοὺς Ἑλληνοπρεπῆς παιδείουσις, τοῦτο λέγεται νέα παιδαγωγία, ὅτε βεβαίως δύο μόνον δύνανται νὰ εἶνε μυσταγωγοί. Καὶ ὅμως ἂν ἐλαμβάνετε τὸν κόπον νὰ ἀναγνώσετε τὸ πονημάτιον τοῦτο¹ καὶ τὸ ἕτερον τοῦτο παιδαγωγικὸν σύνταγμα² ἠθέλετε ἐκπλαγῆ ἀναγιγνώσκοντες ὅτι τὰ ὑπ' αὐτῶν προτεινόμενα διὰ τοὺς Ἑλληνοπαιδὰς ἀναγνωσματοκάρια πρέπει νὰ ἀποτελεσθῶσιν ἀπὸ μύθους Αἰσώπειους κ. λ. π. ἀποδοκιμαζομένους νῦν καὶ ἀδιδάκτους κρινόμενους ἀρχαίους συγγραφεῖς. Ἐκ τούτων πάντων γίνεται δῆλον ὅτι ἡ νέα παιδαγωγία δὲν ἐσκήνησεν ἀκόμη ὅποιον νοεῖ Ἑλληνοπρεπῆ παιδείουσις, ὑπὲρ ἧς ἀορίστως κόπτεται.

Μεῖζονα ὅμως πάντων κόλακρον ἔλαβεν ὁ δυστυχῆς Ἰσοκράτης, ὅστις μετὰ αἰῶνας τρεῖς καὶ εἴκοσιν ἐπεκλήθη ὑπὸ Ἑλλήνων ἀπομεμωραμμένος γέρον, ἀφ' οὐ οὐδέν τις δύναται νὰ ὠφεληθῆ (!), ἡ δὲ πρὸς Δημόνικον σωζομένη παραινέσις τούτου ὀνομάσθη *μαρτότατος καὶ παιδαριώδης αἰγυπιακὸν συνορθόλεγμα κοινοτάτων παραγρελιμάτων καὶ κατὰ μάλιστα ἀντιχριστιανικῶν δοξασιῶν*. Μεγάλη εὐλάβεια! ἀλλὰ τότε παραδοτέοι τῷ πυρὶ πάντες οἱ ἀρχαῖοι καὶ πρὸ παντός ὁ Ὅμηρος, ἀφοῦ δὲν ἐφρόντισαν νὰ συγγράψωσι συμφώνως πρὸς τὰ δόγματα θρησκείας πολὺ μεταγενέστερον αὐτῶν ἰδρυθείσης. Δηλήθωμεν τὴν πρὸς Δημόνικον πα-

ραίνεσιν τὴν ἐσπέραν τῆς χθὲς καὶ εὐρομεν ἐν αὐτῇ δύο ἀντιχριστιανικὰ ψευδῆ ταῦτα: «αἰσχρὸν τὸ νικᾶσθαι τῶν ἐχθρῶν ταῖς κακοποιήσιν» καὶ «τοὺς κακοὺς εὐ ποιῶν ὅμοια τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσι πείσει». Ἄλλ' ἂν διὰ ταῦτα πρέπει νὰ καταδικασθῆ ὁ Ἰσοκράτης, εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, τότε τί πρέπει νὰ γείνωσι τόσοι ἱερὰ βιβλία περιέχουσαι βαρυτέρας ρήσεις; τί πρέπει νὰ γείνη αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον; μὴ ἐν τούτῳ ἐκτός τῶν ἄλλων δὲν περιέχονται οἱ καθ' ἑαυτῶν Γραμματέων καὶ Φαρισσαίων δεινοὶ ἐκεῖνοι ἀφορισμοί; μὴ δὲν περιέχονται ἐν τούτῳ ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ εὐρισκόμενος καὶ ἰδὼν ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς Του ἐκάθησαν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, τὰ πάντα καπηλευόμενοι, μὴ ταῦτα ἰδὼν δὲν ἠγανάκτησε καὶ λαβὼν ἐν ταῖς χερσὶ φραγγέλιον δὲν ἐξεδίωξεν ἐκεῖθεν ἐκείνους κακοὺς κακῶς λέγων ἐν ἀναγκαστικῇ «ἔξω κατεργαροί, ἐποίησατε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου;» Πολλῶ βεβαίως δεινότερα εἶναι ταῦτα καὶ ἄλλα τῶν ἐν τῷ Ἰσοκράτῃ περιεχομένων, πλὴν δὲ τούτου πάντες γινώσκουμεν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς διδάσκονται οὐχὶ ὡς δογματικὰ θεολογικὰ βιβλία, ὥστε νὰ ἀποκλεισθῶσι τῆς διδασκαλίας, οὐδὲ ἐρμηνεύονται ξηρῶς καὶ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικοινωνήσεως θρησκείας, τούναντίον μάλιστα ὁ ἐρμηνευτὴς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τούτων δύναται νὰ δείξῃ τὴν θρησκευτικὴν πλάνην ἐκείνων. Ἄλλ' εἶνε ἀπομεμωραμμένος γέρον ὁ Ἰσοκράτης καὶ ἡ παραινέσις αἰγυπιακὸν συνορθόλεγμα; Λυπηρὸν καὶ νὰ ἐκστομίζωμεν τοῦτο! Ἄλλ' ὁ οὕτως ἀποκαλούμενος εἶνε ὁ Πανελληνικὰ δόγματα ἐκδηλώσας καὶ συστήσας τὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ σύμπαντος, εἶνε πηγὴ ἀκένωτος σοφῶν διδαγμάτων ἀπὸ τούτου πλείστα δύνανται νὰ ὠφεληθῶσι καὶ ἡγεμόνες, καὶ ἡγεμονόπαιδες, καὶ πολιτευόμενοι, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ πρὸ πάντων οἱ τὸν παιδαγωγὸν ἐπαγγελλόμενοι. Ἄγνοεῖται ὅτι ὁ ἀπομεμωραμμένος ἐκεῖνος γέρον εἶχε τσαούτην φιλοπατρίαν, ὥστε μαθὼν τὴν ἥτταν τῆς ἐκτουῦ πατρίδος ἀπεκατέργησε κατὰ ἀρχαίαν παράδοσιν; ἢ θεωρεῖται μικρὸν τοῦτο; ἡμεῖς τοῦλάχιστον δοξάζομεν ὅτι ἡ τοιαύτη φιλοπατρία ἔρει νὰ κατατίξῃ τοῦτον ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἁγίων καὶ ἐν τῷ προσκυνηταρίῳ παντός πονοῦντος τὴν πατρίδα, οἱ δὲ παιδευόμενοι νὰ λάβωσι τὸ μέγιστον τῶν διδαγμάτων πάντων. Ἀπὸ τούτου καὶ τῶν ὁμοίων τούτῳ ὀφείλομεν πάντες νὰ ἀντλῶμεν διδάγματα καὶ οὐχὶ νὰ περιφρονῶμεν πᾶν πάτριον, πρὸ τοῦ ὁποίου κλίνουσι γόνυ πάντες οἱ αἰῶνες καὶ ἀφ' οὐ ὀφείλομεν τὴν ὑπαρξίν ἡμῶν, ἀντὶ νὰ θέλωμεν νὰ ἐκφυλλίσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ὀθνεῖων διδαγμάτων. Μόνον τοιαύτη μελέτη καὶ διδασκαλία δύναται νὰ θεωρηθῆ Ἑλληνοπρεπῆς.

Ἐκ πάντων τούτων συνάγομεν ὅτι τὰ ρηθέντα καὶ γραφέντα κατὰ πάντων τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὰ κατὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπέχουσι πλεί-

1) Ἐγγυριδίου Παπαμάρκου.

2) Ἰ. Πανταζίδου παιδαγωγικῆς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΣΤΡΟΥΜΠΛΟΣ

στον τής αληθείας και ερρήθησαν μόνον ένεκα ιδιωτισμού του ύφους, ίνα διὰ τούτων δειχθώσιν οι λέγοντες ταύτα νεωτεριστάι και άνορθωτάι τών τής εκπαιδύσεως, άδιαφορούντες άν τὰ λεγόμενα ταύτα είνε όλως άντιφατικά πρὸς τὰ έν τοίς παιδαγωγικοίς συγγράμμασιν αύτῶν περιεχόμενα, άν ταύτα άντίκεινται τῇ παιδαγωγική επιστήμη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΣΤΡΟΥΜΠΟΣ

Μεταξύ τῶν έπιφανεστέρων άνδρῶν και έπισημοτέρων έπιστημόνων τής νεωτέρας Έλλάδος σπουδαιοτάτην κατέσχε θέσιν ό επί πεντηκονταετιάν όλόκληρον μεταδώσας τὰ τής επιστήμης φῶτα από τής έδρας του έθνικού Πανεπιστημίου, ως καθηγητής τῶν Φυσικῶν επιστημῶν, ό άείμνηστος και πολυσέβαστος Δημήτριος Σ. Στρούμπος. Έλθῶν εἰς Αθήνας τῷ 1838 εἰς έποχῆν καθ' ἣν τὸ πᾶν ἦτο εισέτι άμόρφωτον, άπαράσκευον εἰς χαώδη κατάστασιν, τὸ πᾶν έπρόκειτο νὰ συστηματοποιηθῆ και διαπλασθῆ, άνέπτυξε τσαούτην δύναμιν ένεργείας και άκαταπονήτου φιλοπονίας, ὥστε δι' ἡλεκτρικῆς ούτως εἰπεῖν ταχύτητος άπέσπασε τὴν άγάπην και τὴν εὐνοιαν, τὸν θαυμασμόν και τὴν δικαίαν εκτίμησιν τῶν τότε ἰθύνόντων, τῶν λογίων, και του έπιστημονικού κόσμου τής έποχῆς εκείνης. Έσπούδασε τὰς θετικὰς επιστήμας και ἰδίᾳ τὴν φυσικήν. Η εἰδικότης αὐτῆ ἦν σπανία τότε. Διδάσκαλοι πολλοί, έπιστήμονες ὀλιγώτεροι, άλλ' άνθρωποι έντελῶς εἰδικοί σπανιώτατοι, διό άπέτελει προσωπικότητα, διακρινομένην όλως τῶν συγχρόνων του, καίτοι έν πολλοίς συνταυτιζομένην, προσωπικότητα, ἣτις τὸν έθετεν υπέρνω τῶν πέριξ του και τὸν καθίστα αλησμόνητον εἰς πάντα, ὅστις, έστω και άπαξ, ἠτύχηε νὰ τὸν γνωρίσῃ, και τὸν άκρασθῆ, νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτοῦ.

Η έν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλία του άείμνηστου άνδρός υπῆρξεν αληθῆς έποποιία, πάντες οι άνελθόντες τὸν οὐδὸν του άνωτάτου εκπαιδευτηρίου τούτου υπῆρξαν μαθηταί του.

Ὡς έπιστήμων, ό Στρούμπος υπῆρξεν έντελῶς πρώτης τάξεως.

Ηκιστα ὁμοιάζων πρὸς τοὺς πλείστους τῶν παρ' ἡμῖν λογίων, δὲν ἠρέσθη εἰς τὴν από καθέδρας διδασκαλίαν, άλλὰ και πλείστα συγγράμματα έξέδωκεν, ως, εἰς παλαιότερους μὲν χρόνους μέρη τής Φυσικῆς και Μηχανικῆς έν λιθογραφίᾳ, περί άνατροφῆς και παιδείας, εἶτα τὰ «έπιστημονικά παράδοξα», άλλὰ και γνωστότατον τὸ έλληνικὸν ὄνομα κατέστησεν έν Εὐρώπῃ διὰ τής λαμπρῆς συνεργείας του έν τοίς Γαλλικοίς περιοδικοίς, Κόσμῳ και οι Κόσμοι.

Τὸ λαμπρότατον ὁμῶς μέρος του έπιστημονικού σταδίου

του Στρούμπου υπῆρξαν αι νέαι πειραματικαι αποδείξεις και αι απλούστεραι μέθοδοι, ἃς εἶχεν άνακαλύψει. Αἱ σπουδαιόταται αὐτῶν, αἵτινες και άπασαι έγένοντο δεκταί, εἶνε ἡ περί τής Αρχῆς του Αρχιμήδους, διὰ τὰ άέρια, ἡ άνασκευή τῶν άλλοδοσπῶν έπιστημόνων, τῶν υποστηριζάντων, ὅτι οι άρχαίοι ἠγνόουν τὸ βάρος του άέρος, ένφ' ὃ Ἀριστοτέλης άναφέρει ρητῶς τούτο. Εἶτα εἰς τὰ περί ζυγοῦ, τὰ περί μοχλοῦ τρίτου εἶδους, εἰς τὴν μηχανὴν του Ατβούδ, εἰς τὴν έντελεσετέρην εζήγησιν του υδροστατικού παραδόξου, περί φλογός, περί άμοιβαίας έπιδράσεως τῶν μαγνητικῶν βελονῶν, περί του ἡλεκτροφόρου, τὴν θεωρίαν περί τής ἡλεκτρικῆς μηχανῆς του Χόλτζ, περί χαλαζῆς, περί διπλῆς του φωτός διαθλάσεως, περί τῶν έπιστημονικῶν ὄρων τῶν έν χρήσει παρὰ εὐρωπαϊοίς κτλ. κτλ. κτλ.

Ὁ Δημήτριος Σ. Στρούμπος Ηπειρώτης, ὕφ' ὄλων τῶν θαυμασιῶν άρετῶν τής πατρίδος του, τὸ ταμειευτικὸν πνεῦμα, τὸ ακούραστον, τὸ έπιχειρηματικόν, έγεννήθη τῷ 1806 έν τῇ κόμῃ του Ζαγορίου τής Ηπειρου Κακουλίφ εκ γονέων τὰ πρώτα φερόντων επί έμπορίᾳ και πλούτῳ. Ὑπὸ διδάσκαλον τὸν Αναστάσιον Σακελλαρίου, τὸν επικληθέντα διδάσκαλον τής δούλης Έλλάδος, εδιδάχθη τὰ εγκύκλια μαθήματα έν τῇ ἰδικαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι και έν Ἰωαννίνοις, εἶτα δὲ μετέβη εἰς Κέρκυραν πρὸς εξακολουθήσιν τῶν σπουδῶν του εἰς τὴν Ἰόνιον Ακαδημίαν. Περαιτώσας ταύτας και ὄργων εἰς εὐρυτέρην μάθησιν μετέβη εἰς Γενεύην τής Έλβετίας και κατετάχθη εἰς τὴν αὐτόθι Ακαδημίαν τῶν Έπιστημῶν πρὸς άρμοδιωτέραν μελέτην τῶν Φυσικῶν Έπιστημῶν. Μετέπειτα άπελθὼν εἰς Παρισίους έφοίτησεν έν τῇ άνωτέρᾳ σχολῇ τῶν μηχανικῶν και έν τῇ πολυτεχνικῇ άνεδείχθη αξίως πτυχίου, έν φ' χαρακτηρίζεται ὡς εἰς τῶν άρίστων μαθητῶν. Κατελθὼν εἰς Αθήνας ὡς έφθῆμεν εἰπόντες, διωρίσθη τῷ 1838 καθηγητῆς τής Φυσικῆς εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, ένθα εζηκολούθησε διδάσκων επί όλόκληρον εικοσιτετραετιάν.

Έντεῦθεν άμέσως ό Δ. Στρούμπος έγένετο ὄρηγητῆς έν τῷ Έθν. Πανεπιστημίῳ, μετ' ὀλίγον εκτακτος καθηγητῆς και εἶτα τακτικός του μαθήματος τής Φυσικῆς, επί πεντηκονταετιάν δὲ διδάξας έν τῷ άνωτάτῳ καθιδρύματι, άπέβη αληθῆς ὑπόδειγμα λαμπρῆς διδασκαλίας, μύστου τής επιστήμης άφιερωμένου, εἰς τὸ καθῆκον αὐτοῦ. Απεβίωσεν έν Αθήναις τὴν 24 Ἰανουαρίου 1890, ό δὲ θάνατος αὐτοῦ κατέλιπε μέγα κενόν, και τὸ έπιφανές ὄνομα του θὰ περιβάλλῃ πάντοτε ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν ὕπ' αὐτοῦ διδασθέντων.

ΜΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΠΑΡΞΙΣ

Ζῶν έρείπιον, φέρων τὰ ράκη τής ζωῆς του, ἦν κατέστησεν προβληματικὴν αι πιερίαι και λύσαι, έλπις άνευ έλπίδος, μωρῆ κεραμόχρους, ἦν έψησαν αι καυστικαί του

ἡλίου ακτίνες, σῶμα κατεσκληκῶς ὑποστᾶν ὄλας τὰς μεταβολὰς τής φύσεως, άνάμνησις τής ζωῆς του έλευθεροῦ κατοίκου τῶν χαράδρων, τῶν δασῶν και τῶν βουνῶν. τοιαύτη ἡ ανθρωπίνη ὑπαρξις, ἡ σύρουσα ἤδη άνὰ τὰς ὁδοὺς τῶν Αθηνῶν τὰ ράκη τής ἡλικίας τής.

Κατῆλθε και πάλιν εκ του κατοικητηρίου τής, εκ του τόπου έν φ' έγεννήθη και εζησεν, εκείθεν, ένθα πνέει ό καθαρώτερος αἰρ, ό αναζωογονῶν τὴν φύσιν, εκείθεν ὅπου ἀπολαύει τις τής ελευθερίας του ζῆν και αισθάνεται τὸ μεγαλεῖον του σύμπαντος εκ τῶν ὄρεων, ίνα έγκλεισθῆ εἰς τὴν πόλιν. Διὰ τοιαύτας ὑπάρξεις, αι ὅποια έν τῇ ζωῇ τῶν σκέπασμα ἔχουν τὸν οὐρανόν, κλίνην τὴν γῆν, και σύντροφον τὴν έρημίαν, ἡ ζωῇ τῶν πόλεων, ὅπου ἡ τύρβη και ὁ θόρυβος εἶνε δεσμοτήριον. Ὅταν ὁμῶς και αὐταί, ὡς τόσαι άλλαι, ἠττηθῶσιν έν τῇ κάλῃ ταύτῃ τής ζωῆς, ὅταν ζωγραφηθῆ επί του προσώπου τῶν ἡ θλίψις και αι ρυτίδες αὐτοῦ μαρτυροῦσι τὴν παρέλευσιν τῶν χρόνων τῶν, τότε αι ανθρωπιναι ὑπάρξεις αὐται δὲν εὐρίσκουν τὸ άρμόζον αὐτοίς κατοικητήριον. Πανταχόθεν νομίζουν ὅτι εκδιώκονται. Δὲν τοὺς χωρεῖ ό τόπος, ὅσον εὐρύς και άν εἶνε και μόνον θὰ ἡσυχάσουν έν τῷ στενῷ χῶρῳ του τάφου.

Μίαν τῶν ανθρωπίνων τούτων ὑπάρξεων, φέρουσαν τὸ χωρικὸν ένδυμα, τὴν κάπαν, τὰ τσαρούχια, τὴν βλαχόκαλτσαν και σύντροφον τής παρήγορον τής θλίψεως, ἣτις τῆ και τὴν καρδίαν τής, τὸν αὐλόν, συναντῶσι τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὰς γωνίας τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τής πόλεως, οι Αθηναίοι. Τὸν γνωρίζουν οι πλείστοι τὸν γέροντα αὐτὸν και εκ του παρελθόντος ἔτους. Εἶνε δυστυχῆς, αξίος οίκτου! Ὁ αὐλός, ό πιστός του σύντροφος, εκφράζει τὴν μεγάλην λύπην, τής καρδιάς του. Ὑπέπεσεν ό άτυχῆς γέρον Κώστας εἰς τὸ ἔγκλημα τής υιοκτονίας. Έξ άμελείας έφόνευσε τὸν μονάκριβον υἱόν του, τὴν έλπίδα του, τὸ καύχημά του, τὸ καμάρι του, τὴν ζωὴν του, τὸ στήριγμα τῶν γρηρατειῶν του. Έκτοτε άνεθεμάτισε τὸ θουνόν, τὴν χαράδραν, τὸν έλευθερον βίον του μακρὰν τῶν πόλεων έν τῇ έρημίᾳ, έρριψε πέτραν πίσω του και πῆρε τὸν αὐλόν του και κατῆλθεν ὅπου ἡ τύρβη και κίνησις διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν θλιψίν του. Ὁφθαλμοὺς ἔχει και σκοτεινός ἤδη του φαίνεται ό κόσμος, φωνὴν ἔχει και δὲν μιλάει, πόδας και δὲν κινεῖται, ζῶν και δὲν ζῆ. Συμμαζευμένος παρὰ τινι γωνίᾳ τής ὁδοῦ Σταδίου και ὅταν εἶνε καλὴ ἡμέρα έν τῷ Ζαππείῳ παίξει τὸν αὐλόν του τὸσον λυπητερά, πού ραγίζεται ἡ καρδιὰ του διαβάτου. Και ὅσοι εκ τῶν διερχομένων ἔχουν καρδιὰ δὲν εἶνε δυνατὸν ν' άνθῆξουν εἰς τὸν εκφραζόμενον πόνον διὰ του αὐλοῦ του και νὰ μὴ σταματήσουν τὸ βῆμά τῶν πρὸ του άτυχούς γέροντος. Δὲν σᾶς ζητάει έλεημοσύνην χρηματικὴν, έλεημοσύνην παρηγορίας σᾶς ζητάει. Τὰ πάντα δι' αὐτὸν μάταια και παρηγοριὰ του έν βλέμμα σᾶς οίκτου. Πόσοι έν τῷ πόνῳ τής καρδιάς

τῶν οι ἴδιοι—διότι δὲν εἶνε ανθρωπος, εκείνος ὅπου δὲν ἔχει αισθανθῆ πόνον—δὲν εὐρίσκουσι μικρὰν ανακούφισιν τής κατατροχούσης αὐτοῦς θλίψεως, ὀράντες δυστυχεστέρην αὐτῶν ὑπαρξιν; Πόσοι δὲν τῷ συνεπόνεσαν! Κλαίει ό αὐλός του, δὲν ψάλλει, αναστενάζει μᾶλλον και φαίνεται ὅτι συμπονεῖ και αὐτός!

Ὁ γέρον αὐλητῆς, διότι οὕτω πλέον εἶναι γνωστός εἰς τὴν πόλιν μας, ἔχει και στιγμὰς, καθ' ἃς βαρύνεται τὸν αὐλόν ἡ τὸν βαρύνεται αὐτός μᾶλλον και τὸν άφίνει. Ὁ γέρον και κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας επιδιώκει παρηγορίαν εἰς τὰ ἄσματα. Ψάλλει μὲ τὴν γλυκεῖαν γεροντικὴν φωνὴν του, τὸσον λυπητερά, ὥστε αισθάνεται τις τὴν εκφρασιν του πόνου του ἄσματος. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν έσπέραν τινὰ εὐδαίειας ἡμέρας τὸν άπήντησα παρὰ τὸ Ζαππειον. Εκάθητο εἶχεν έναποθέσει παρ' αὐτῷ τὸν αὐλόν και ετραγῶδει μὲ κλαυθμηρίζουσαν φωνὴν. Ἦτο λυκόφως και δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ διακρίνει, διότι έπλησίασα έντέχνως και ἠκροάσθην. Οι στίχοι του ἄσματος του περιπαθεῖς ἦσαν:

Νὰ ἤξευρα τὸ τέλος μου, τὸ πῶς θὰ καταντήσω
δὲν θ' άνοιγα τὸ στόμα μου ανδρώπου νὰ μιλήσω.

Και ἔπειτα άπ' αὐτό, άλλο εκφράζον μεγαλεῖτερον πόνον.
"Έχω φωτια μὲς τὴν καρδιὰ κ' ἡ φλόγα τής μὲ καίει
ἔε ποῖον νὰ κάτω νὰ τὸ πᾶ πῶ ἡ τύχη μου μοῦ φταίει

Έσταμάτησεν εἶτα επ' ὀλίγον τὸ ἄσμα του. Αναστέναξεν εκ βάρους ψυχῆς και μὲ ρουμελιώτικην ακριβῶς προφορὰν, εἰς τὸν γνωστὸν εκείνου ἦχον, κατὰ τὸν ὅποιον ψάλλονται τὰ πλείυτερα ἄσματα, τὰ ὅποια άπεθανάτησεν ἡ ζωὴ του κλέφτου, έψαλλε τὸ εζῆς ἄσμα:

Διάβανε, μάτια μ' διάβανε κ' ἡ στράτα εἶναι δερβένι
ρίξε τὰ μάτια χαμηλά, κανέναν δὲν σοῦ κρένει.

Ὁ κλαυθμηρὸς ἦχος, μὲ τὸν ὅποιον έψαλλε τὸ τελευταῖον ἄσμα του μὲ συνεκίνησεν υπερεμέτρως, άλλ' άτυχῶς ἠνωήθη παρ' αὐτοῦ και τότε οὕτως έπαυσε τὸ ἄσμα του και ἤρχισε πάλιν τὴν φλογέραν του.

Τοιαύτη ἡ ανθρωπίνη ὑπαρξις, ἦν εγνωρίσαν πλέον αι Αθηναί. Πόσαι άρὰ γε τοιαύται ὑπάρξεις δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν πρόσκαιρον τόπον δυστυχεῖς, ὡς ἡ του γέροντος αὐλητοῦ. Και πόσαι εζ' αὐτῶν δὲν καταρῶνται τὴν στιγμὴν εκείνην, καθ' ἣν εἶδον τὸ φῶς τής ἡμέρας! Αὐτός εἶνε ό κόσμος!

Ἰανουάριος 1891.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

ΤΑ ΟΛΕΘΡΙΑ ΙΑ

Ἡ μικρὰ Μαρία Ουίτιε ἦτο πενταετής μόλις, χαριστάτη κορασίς, ἥς ἡ εζυπνος φυσιογνωμία εζεδήλου πονηρὰν περιέργειαν και πρόωρον εὐφυίαν. Ἡ μήτηρ τής, πριγκήπισσα Δμα.

λία νυμφευμένη τὸν κόμητα Ὀρμπαιν ἐφημιζέτο ὡς ἡ περικαλλεστέρα τῶν Παρισίων, ἐμποιοῦσα ζωηροτάτην ἐντύπωσιν ἐν ταῖς συναναστροφαῖς. Ἐν ἔτει 1869 ἀποθανούσης τῆς βαρωνίδος Στροτσίνη, μεθ' ἧς μόνης ἠδύνατο νὰ συγκριθῆ, ἀπέμεινεν ἀδιαφιλονεικῆτος καὶ ἀπαράμιλλος καλλονή.

Ἐν τούτοις, μεταξὺ τῶν φανατικῶν θαυμαστῶν της ὑπῆρχέ τις, οὗ ἡ ὀξύνοια καὶ ἡ μεγάλη εὐγένεια τρόπων παρετηρήθησαν ὑπὸ τῆς κομῆσης. Ὄνομάζετο Δεουέλλ, εἰκοσιοκταετής τὴν ἡλικίαν, αἱ δὲ ἐρωτικά ἐπιτυχίαι του παρὰ τῷ ὑψηλῷ κόσμῳ καθίστων αὐτὸν ἐπιφύρον πρὸς τὴν συζυγικὴν εἰρήνην.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελλε νὰ θριαμβεύσῃ καὶ πρὸς τὴν Καν Ουίτιέ, καταβάλλων τὰς ἀντιστάσεις της, δυσάρεστον συμβῆν ἐκόλωσε τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων του. Διετάχθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως νὰ μεταβῆ εἰς Βιέννην ὡς προσκολληθεὶς παρὰ τῆ αὐτοῦ προσηθεία. Τῆ προηγούμενῃ λοιπὸν τῆς ἀναχωρήσεώς του, εὕρισκετο ἐν τῇ μικρᾷ ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τῆς Καν Ουίτιέ, παρ' ἧς, ἐστῶς ἐνώπιόν της, ἐζητεί ἐπιμόνωσ νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι τὸν ἀγαπᾷ. Ἡ κόμησσα, πιεζομένη καὶ συγκινημένη, ἐβασάνιζεν εἰς τοὺς δακτύλους της ἀνοδοῦσιν ἐξ ἰῶν, ἣν ἐκράτει, ἀρνούμενη ὁμολογίαν διαπύρως ζητούμενην.

— Κυρία, ἀναφωνεῖ αἴφνης ὁ Δεουέλλ, ἀφοῦ ἀποστέρηγετε νὰ ἀφήσητε ἐκ τῶν χειλέων σας τὴν λέξιν ταύτην, ἥτις θὰ μὲ καθίστα παράφρονα ἐξ εὐτυχίας, δόσατέ μοι, τούλαχιστον, αὐτὴν τὴν ἀνοδοῦσιν καὶ τοῦτο θὰ εἴπῃ «Ναί, Σὰς ἀγαπᾷ!»

— Ἄλλ' αὐτὸ εἶνε ἀνοησία!

— Αὐτὴν τὴν ἀνοδοῦσιν, κυρία, γονυπετής σας τὴν ζητῶ!

Καὶ ὁ κ. Δεουέλλ καταλαμβάνει παραφύρως τὴν ἀνοδοῦσιν, ἣν τῷ παρέδωκεν ἡ κόμησσα, καὶ τὴν καλύπτει διὰ φιλημάτων.

Ἄλλ' αἴφνης ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ εἰσέρχεται ὁ κόμης προηγούμενης τῆς μικρᾶς Μαρίας. Ὁ κ. Δεουέλλ μάλιστα προφθάνει νὰ κρούσῃ τὴν ἀνοδοῦσιν εἰς τοὺς κόλπους του. Ὁ κόμης ἰδὼν τὸν νέον συνωφρῶσθαι χαιρετίζων συγχρόνως αὐτὸν εὐγενῶς, καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὴν θερμάστραν. Ἡ κόμησσα μάλιστα συνεκράτει τοὺς παλμούς της.

— Μαμά, λέγει αἴφνης ἡ μικρὰ μετ' ἀθῶας περιεργείας, τί ἔκαμες τὰ ἄνηθ, τὰ ὅποια συνέλεξε τὸ πρῶτὸν ὁ Μιχάλης;

— Δὲν ἤξεύρω, παιδί μου... εἶνε εἰς τὸ δωμάτιόν μου, νομίζω...

Μεθ' ὃ τὸ παιδίον ὑπακούων εἰς σκέψεις καὶ κινήσεις ὄλων παιδικῶν:

— Κύριε Δεουέλλ, λέγει εἰς τὸν νέον, θέλετε νὰ δοκιμάσετε τὰ σακχαρωτά μου;

Καὶ προσφέρει, μειδιῶσα εὐφρῶς τὴν κομφοδοχὴν της εἰς τὸν κ. Δεουέλλ, ὅστις, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὴν μικρὰν, ἔλαβεν ἔν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ πονηρὰ κορασίς, ὄσφρανθεῖ-

σα τὸ ἄρωμα τῶν ἰῶν, εἰσδύει ἐπιτηδείως τὴν μικρὰν χεῖρά της ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην του καὶ ἐξάγει θριαμβευτικῶς τὴν ἀνοδοῦσιν:

— Ἄ! νάτο! ἀναφωνεῖ. Τοῦτο εἶνε τὸ μπουκέτο τῆς μαμάς. Σεῖς λοιπὸν τὸ ἐπῆρατε;

Ἡ κόμησσα λιποθυμῆ ἀμέσως, τῇ δ' ἐπαύριον ἀπὸ τῆς σκηνῆς ταύτης ὁ κόμης μονομαχεῖ διὰ πιστολίῳ μετὰ τοῦ Δεουέλλ, ὅστις τὸν πληγώνει καὶ τῷ συντρίβει τὸν βραχίονα. Μετὰ δύο δ' ἐβδομάδας τὸ μέγαρον τῶν Ουίτιέ ἦτο κεκλεισμένον, διότι οἱ κύριοί του ἀνεχώρουν δι' Ἰταλίαν.

Β'.

Ἐν ἔτει 1841 ἡ οἰκογένεια Ουίτιέ ἐπανελθούσα ἐν Γαλλίᾳ κατώκησεν ἐν τῇ ἐν Πουμοῦλ ἐπαύλει της. Ἡ Μαρία ἦτο δεκαεπταετής ἤδη καὶ μεμνηστευμένη μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου της Ἐκτορος, νεαροῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Ναυτικοῦ καὶ εὐγενούς, ἐπιστρέψαντος μόλις πρὸ τριῶν ἐβδομάδων ἐξ Ἰνδιῶν.

Προέκειτο ἡ τέλεσις τοῦ γάμου, ὅτε αἴφνης ὁ Ἐκτωρ δηλοῖ ὅτι σκοπεύει νὰ μεταβῆ ἐπειγόντως εἰς Παρίσιον, ἀπουσίασων ἐπὶ τινὰς μόνον ἡμέρας, ἀλλ' ἀποσιωπῶν ἐπιμόνωσ τὴν αἰτίαν τοῦ ταξιδίου του τούτου. Ἡ ἐπιμονή του αὐτὴ διήγειρεν ὑπονοίας τῇ Μαρίᾳ· ἀλλ' ἐν τούτοις κατευδῶσεν αὐτὸν μέχρι τῆς ὁδοῦ διὰ τοῦ κήπου, ζητοῦσα ὑποσχέσεις περὶ ταχείας ἐπανόδου. Προτιθέτο δὲ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅτε ἰδοῦσα τὸ ἀγροτικὸν ἀνάκλιτρον, ἐφ' οὗ ἐκάθητο τὴν προῖαν μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου της, παρετήρησεν ἐπ' αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς ἐκάθητο οὗτος, χάρτην συνεπτυγμένην ἐν εἶδει ἐπιστολῆς, καὶ φαινόμενον ὅτι περιεῖχε κάτι. Τὸν λαμβάνει, τὸν περιστρέφει ἐπὶ ὀλίγον εἰς τὰς χεῖράς της πρὶν τὸ ἀνοίξῃ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὴν παρέφερον ἡ περιέργεια καὶ ἀναπτύξασα αὐτὸν εὗρεν ἐντός μικρὰν ἐξ ἰῶν ξηρῶν ἀνοδοῦσιν. Ἐπὶ δὲ τοῦ φακέλλου ἦσαν γεγραμμένα τὰ ἐξῆς: «Εἶμαι χήρα· φέρετέ μοι τὴν ἀνοδοῦσιν, ἣν βεβαίως θὰ ἔχετε τηρήσει καὶ ἡ χεῖρ μου ἀνήκει εἰς ὑμᾶς.»

Ταῦτα ἀναγνώσασα ἡ Μαρία ἠσθάνθη τὴν καρδίαν της ἔτοιμον νὰ διαρραγῆ: ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου τοῦ Ἐκτορος τῇ ἐφάνη σαφέστατος καὶ χωρὶς οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ βραδύνη, τρέχει καὶ δηλοῖ εἰς τὸν πατέρα της ὅτι οὐδέποτε πλέον ἠθέλε νὰ ἐπανίδῃ τὸν μνηστῆρά της. Ὁ δὲ κόμης γράφει ἀμέσως πρὸς τὸν κ. Ἐκτορα τὴν ἀπόφασιν τῆς θυγατρὸς του.

Ὁ Ἐκτωρ, προσβληθεὶς μεγάλως ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ τῆ παραδόξῳ ὅσον καὶ ἀδικῳ, οὐδόπως προσεπάθησε νὰ δικαιολογηθῆ, ἀλλ' ἐπιβίβασθεὶς ἀτμοπλοίου, ἀφοῦ ἐγνώρισε πρῶτον τῇ ἐξαδέλφῳ του ὅτι δὲν πταίει δι' ἄλλο τι εἰμὴ διότι ἔλυσθησεν ἐπιστολὴν τινὰ μετὰ μικρᾶς ἐξ ἰῶν ἀνοδοῦσιν, ἀνῆλθουσαν εἰς θεννεῶτα συνάδελφόν του, ἣν ἐπρεπε νὰ τὴν παραδώσῃ, ἐμπιστευτικῶς.

Ἡ Μαρία μετηνόησε πικρῶς ἐπὶ τῇ ἀνυποστάτῳ ὑπονοίᾳ της, ἀλλ' ἦτο πολὺ ἄργα, ἐν ᾧ ἤδη τὸ ἀτμόπλοιο «Μεγαλόφυρος» οὐ ἐπέβαινεν ὁ Ἐκτωρ ἔπλεε πλησίον εἰς Μαδα-

γκασκάρ, ὅπου ὅμως, φεῦ! δὲν ἐμελλε νὰ φθάσῃ. Ἐν νυκτὶ Ζοφορᾶ καὶ θυελλῶδει τὸ πλοῖον ἐξώκειλε κατασυντρίβεν ἐπὶ ὑφάλου, ἐξήκοντα πέντε δὲ ἐπιβάται, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἐκτωρ, κανεπνίγησαν ἐν τῷ Ὀκεανῷ.

Ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἡ Μαρία ἐπένησεν τὸν ἐξαδέλφόν της. Ἐν τούτοις ὁ χρόνος κατὰ μικρὸν ἐπούλου τὴν πληγὴν της καὶ ἐν ἔτει 1885, προέκειτο νὰ τελεσθῶσιν οἱ γάμοι της μετὰ τοῦ κ. Μαρσέλ. Ἡ τελετὴ ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ τῇ 15 Ἰουνίου, ἡ δὲ στιγμὴ αὕτη ἀνεμένετο διαπύρως ὑπὸ τῶν δύο νέων, ἐρωμένων μετ' ἴσου πάθους, τὴν δὲ 5ην ἀνεγράφοντο τὰ ἐξῆς ὑπὸ τῶν Παρισίων ἐφημερίδων.— «Συνιστάται μείζων αὐστηρότης ἐκ μέρους τῆς Ἀστυνομίας ἐν τῇ ἀπαγορεύσει τοῦ θέτειν ἐπὶ τῶν παραθύρων κιβώτια μετ' ἀνθῶν ἢ γάστρας ἢ ἄλλο ὅ,τι δῆποτε. Χθὲς ἐτιθλιβερὸν συμβῆν ἐν τῇ ὁδῷ Εἰρήνης, κατέπληξεν ὁλόκληρον τὴν συνοικίαν. Ὁ ὄρητικὸς ἀπὸ κλεισασ μετ' ἀποτόμου σφοδρότητος τὸ παράθυρον ἐξ ὑποστέγου τινος δωματίου, κατέρριψε γάστραν εὐμεγέθη, ἐν ἧ ἐφύοντο ἰα, κατέπληξεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς νεαρὰν κυρίαν σπανίας καλλονῆς, συνοδευομένην ὑπὸ ἀνδρὸς προβεθηκότος τοῦ πατρός της ἴσως, καὶ κατερχομένην τῆς ἀμάξης ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τι κατὰστημα· τὸ θῆμα βαλὼν σπαρακτικὴν κραυγὴν κατέπεσε νεκρὸν.»

Ἦτο ἀληθές· ἡ δὲ νεαρὰ κυρία ἦτο ἡ Μαρία Ουίτιέ, ἐξεληθούσα μετὰ τοῦ πατρός της ὅπως ἀγοράσῃ τὰ γαμήλια.— Οὕτω τὰ ἰα ἦσαν ὀλέθρια διὰ τὴν δυστυχῆ κόρην ἀπὸ τῆς παιδικῆς της ἡλικίας.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ]

E. I. E.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΣ

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῶν γευματικῶν οἰκογενειακῶν συναναστροφῶν, τῶν δειπνῶν, καὶ τῶν χορеспερίδων, διὰ τῶν ὁποίων ἐγκαινίζεται ἡ ἐναρξὶς ἐκάστου χειμῶνος, νομίζομεν ὅτι ἐνδιαφέρεσθε, ἀβραὶ ἀναγνώστριαι τοῦ «Ἀπόλλωνος», νὰ μάθητε τὸν τρόπον δι' οὗ νὰ ἀποδίδητε εἰς τὰ τιμαλφῆ σας κοσμήματα τὴν πρώτην αὐτῶν στιλπνότητα. Ὀλίγον οἰνόπνευμα ἐντός πινακίου, καὶ μία λεπτὴ ψήκτρα, εἰσὶ τὰ μόνα ἀπαιτούμενα διὰ τὴν στίλβωσιν τῶν χρυσῶν καὶ λιθοκολλητῶν κοσμημάτων σας. Ἀφοῦ ἐμβαπίστητε τοὺς δακτυλίους σας, τὰ ψέλλια καὶ τὰς περόνας σας (broches) ἐν τῷ οἰνοπνεύματι, καὶ προστρίψητε ἐλαφρῶς διὰ τῆς ψήκτρας μέχρις ἐντελοῦς ἐξαλείφειως τῆς ἀμαυρώσεως των, καλύπτετε ταῦτα κατόπιν ἰνα ξηρανθῶσιν ἐντός πιτύρων ἢ ρινημάτων ξύλου. Ἐξάγουσαι ταῦτα μετέπειτα, ἐπιτρίψατε διὰ λεπτοῦ δέρματος, καὶ οὕτω, ἔνευ μεγάλης δαπάνης, ἀνανεοῦται ἅπαντα τὰ τιμαλφῆ σας κοσμήματα.

Ἡ μέταξα, διὰ τῆς ὁποίας τόσον φιλοκάλως στολιζέσθε,

εἶνε τὸ μόνον ἐνδύμα τῶν χορеспερίδων, ὡς γνωρίζετε, προσφιλεῖς μου ἀναγνώστριαι, τὸ ὅποιον οὐδέποτε θ' ἀντικατασταθῆ. Εἶναι ἡ ἑκφρασίς τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ πλούτου. Ἡ στιλπνότης αὐτῆς συνδυαζομένη μετὰ τῆς φωταυγείας τῶν αἰθουσῶν, καὶ τὸ φουφροῦ, τὸ ὅποιον τόσον μελωδικῶς κηλίζει τὰ ὤτα ἡμῶν, μαρτυρεῖ τὴν ἀμεριμνίαν, τὴν χλιδὴν καὶ τὴν λοιπὴν εὐμάρειαν τοῦ βίου... κατὰ τό: *dolcefar niente*. Ἐὰν λοιπὸν ἔχητε τὸ ἀτύχημα νὰ στολιθῆτε διὰ λιπαρῶν κηλίδων ὑπὸ τῶν ἀπροσέκτων ὑπηρετῶν—καὶ φαντάζομαι τὴν θλίψιν καὶ τὴν στενοχωρίαν σας—δύνασθε νὰ ἐξαλείψητε ταύτας ἀντὶ μικρᾶς δαπάνης, κατασκευάζουσαι τὴν ἐξῆς σκευασίαν: Λάβετε 30 γραμμάρια οἰνοπνεύματος ἀνύδρου, 250 γραμ. αἰθериου ἔλαιου καθαρᾶς Τερεβενθίνης, 30 γραμ. αἰθέρος θειικοῦ, καὶ ὀλίγας σταγόνας αἰθериου ἔλαιου τοῦ λειμωνίου. Πάντα ταῦτα ἐνώσατε ἐντός φιάλης καὶ πωματίσατε καλῶς. Ἡ χρῆσις εἶναι ἀπλουσιτάτη: Ἐκτείνετε τὸ ὕψασμα ἐπὶ πολυπτύχου λινῆς ὀθόνης, ὑγράνατε τὴν κηλίδα διὰ τῆς ἀναγραφείσης σκευασίας, καὶ προστρίψατε καλῶς διὰ τεμαχίου ξηρᾶς φλανέλλης μέχρι τελείας ἐξαλείφειως τῆς κηλίδος.

Νομίζω ὅμως ὅτι, ἀφοῦ οἱ πολυτελεῖς ἐσθῆτες σας καὶ τὰ κοσμήματά σας ἀπαρατήτως πρέπει νὰ στίλβωσι, ἰνα δέχησθε, καὶ ἰνα κάμητε τὰς ἐπισκέψεις σας, καὶ τὰ ἐπιπλά σας ἐξ ἴσου δέον νὰ λάμπωσι διὰ τῆς καθαρότητός των. Τὰ ἐπιπλά, κατὰ τὴν τελευταίαν μόδα, κατασκευάζονται, ὄσῳ τὸ δυνατόν, ἀπλοῦστατα ἐκ ξύλου λεῖου. Ἀντὶ δὲ τοῦ συνήθους βερνικίου, στιλβῶνται διὰ κηροῦ. Θὰ σας ἀναγράψω τὴν καλλιτέραν καὶ ἀπλουστέραν σκευασίαν, δι' ἧς τὸ κυλικεῖον σας (buffet), αἱ τράπεζαι, καὶ τὰ ἐπίπλα ἐπιπλά τῆς οἰκίας σας, θὰ διατηρῶσι πάντοτε τὴν προτέραν αὐτῶν στιλπνότητα. Λάβετε 30 γραμμάρια κηροῦ κηρίνου ἢ λευκοῦ, τὸν ὅποιον κόπτετε εἰς μικρὰ τεμάχια. Ἐκθέσατε τοῦτον ἐπὶ μετρίου πυρὸς μετὰ 60 γραμμ. αἰθериου ἔλαιου καθαρᾶς Τερεβενθίνης, φροντίζουσαι ν' ἀναπαράσσητε τὸ μίγμα μέχρι τελείας διαλύσεως τοῦ κηροῦ. Κενώσατε τοῦτο κατόπιν εἰς δοχεῖον πήλινον, καὶ καλύψατε διὰ λεπτοῦ δέρματος. Ἐκ τῆς σκευασίας ταύτης ἐπιχρίετε μικρὰν ποσότητα ἐπὶ τῶν ἐπιπλων, καὶ ἐπιτρίβετε διὰ τεμαχίου ἐριούχου ἢ φλανέλλης.

Διὰ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη σας, τὸ κάλλιστον εἶναι τὸ λευκὸν τῆς Ἰσπανίας (blanc d' Espagne φέρεται εἰς ραβδία συγκείμενα ἐκ κόνεως ἀνθρακικῆς τιτανίου ἀναμειγνυμένης μεθ' ὕδατος). Διαλύσατε μέρος τούτου εἰς τὸ ὕδωρ, μέχρις ὅτου ἀποκτήσῃτε πόλτον ἀραιόν, καὶ ἐμβαπίστατε τεμάχιο παλαιᾶς ὀθόνης, δι' οὗ ἐπιχρίετε τὰ ἐπιτραπέζια καὶ λοιπὰ ἀργυρᾶ σκεύη, ἄτινα δέον ἐπὶ τινὰς στιγμᾶς νὰ ξηρανθῶσιν. Εἶτα προστρίβετε δι' ἑτέρου τεμαχίου παλαιᾶς ὀθόνης ξηρᾶς, κατόπιν δὲ διὰ δέρματος δορκάδος ἢ εὐκάμπτου δέρματος

βουβάλου. Ἐὰν δὲ τὰ ἀργυρᾶ σκευὴ εἰσὶ δικτυωτά, μεταχειρίζεσθε πάντοτε λεπτήν ψήκτραν, ἵνα εἰσδύη αὐτὴ εἰς τὰ διάμμεσα κενά.

Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐξαντλήσω ἐπὶ πλέον τὴν ὑπομονήν σας διὰ τῶν μικρῶν συμβουλῶν μου, διότι σκέπτομαι νὰ ἐπανιδοθῶμεν, μὲ τὴν εὐχὴν σας, κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα.

Ἀναχωρητής.

ΚΑΡΜΕΛΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

— Θαυμάσια. — ἀπήντησεν ὁ ἰατρός ὅστις εἶχεν ἀκροασθῆ μετὰ μεγάλης προσοχῆς. — Γνωρίζεις τὸ ὄνομά του, τὸν τόπον, τὸ σύνταγμα; — Ὁ σύνδικος γνωρίζει τὰ πάντα. — Καὶ πιστεύεις ὅτι θὰ σοὶ ἀπαντήσῃ; — Βεβαίως!

Ἀπήντησε — καὶ ἀπήντησε δι' ὀκτασελίδου ἐπιστολῆς, ἐν ἣ περιλαμβάνονται πάντα τὰ κυριώτερα ζητήματα ἐπὶ τῶν προτύπων, πραγμάτων, τῶν συνομιλιῶν, τοῦ χρόνου, περὶ παντός. Ἄλλ' οὐδ' εἰς ὑπαινιγμὸς, οὐδ' ἐν σχολίῳ τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ ἔρωτος, οὐδὲ μία λέξις ἄλλοθι που ἀναφερομένη ἢ τῷ δειπνῷ ἐκείνῳ καὶ τῇ ἀναχωρήσει του οὔτε μία συλλαβὴ ἐκτὸς τῶν ἐρωτήσεων αἰτινες τῷ ἐγένοντο οὔτε εἰς τόνος εὐσπλαγγίαις διὰ τὴν Καρμέλαν. Ἄλλ' ἀπὸ τὴν γυμνὴν καὶ τραχεῖαν ἐκείνην ἐπιστολήν, ἐνόησε ὅτι, γράφων ἐκείνος ἐπρεπε νὰ εἶχεν αἰσθανθῆ πολὺ ζῶηράν τὴν πίεσιν τοῦ συνειδότος, διότι ἂν τοῦτο δὲν εἶχε συμβῆ, θὰ ἦν τοῦλάχιστον εὐκολὸς ἢ ἐκφρασις μεμπημοσύνης τινὸς καὶ μετανοίας. Περαιῶν, θὰ εἶχεν εἶπει τοῦλάχιστον — Ἐλπίζω... κτλ. ... πλὴν τίποτε. Τὴν πρώτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὸ ἀτμόπλοιο ἀνεχώρησε. Σας χαιρετῶ. «Καὶ ἐπειτα ἡ ὑπογραφή.

IX

Ἐννοῶ. — ἔκραξεν ὁ ἰατρός μὲν ὁ φίλος του εἶχε τελειώσει τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς. — ἐννοῶ τώρα διατί οὐδεὶς τῶν κυρίων, αἰτινες παρευρέθησαν ἐν τῷ δειπνῷ ἐκείνῳ δὲν ἠδυνήθη νὰ σοὶ διηγηθῆ ἰδιαιτέρως περιπτώσεις.

Τὴν ἴδιαν ἐκείνην ἡμέραν ἤρξαντο παρασκευάζοντες τὰ τῆς μεγάλης δοκιμῆς. Ἐπορεύθησαν ἀμφότεροι παρὰ τῷ συνδίκῳ, τῷ δικαστῇ, τῷ εἰσπράκτορι, καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς πᾶσι διότι ἦσαν πλέον πολὺ οἰκείοι πρὸς πάντας· καὶ ὁ μὲν, διὰ τῶν τῆς ἐπιστήμης ἐπινοημάτων, ὁ δὲ διὰ τῶν τῆς καρδίας, ἐν σπουδῇ δικαιολογούμενοι, ἐρμηνεύοντες, κατάρθωσαν νὰ κάμωσι πάντας νὰ ἐννοήσωσι περὶ τίνος ἐπρόκειτο, νὰ ἀσφαλίσωσι τὴν βοήθειάν των, καὶ νὰ δείξωσιν αὐτοῖς τὸ μέρος ὅπερ ὄφειλον νὰ ὑποκριθῶσιν. — Εὐλογημένος ὁ Θεός! — ἀνέκραξεν ὁ ἀξιωματικὸς ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας τοῦ εἰσπράκ-

τορος, ὃν τελευταῖον ἐπισκέφθησαν — τὸ δυσκολώτερον κατάρθωθη. — Οὐ μικρὸν δὲ κατέβαλον κόπον μέχρις οὐ πείσωσι καὶ τὴν μητέρα τῆς Καρμέλας.

Αὕτη ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ἠσθάνετο τινα ἀδιαθεσίαν καὶ ἐμενεν οἶκοι. Ὁ ἀξιωματικὸς καὶ ὁ ἰατρός ἐπορεύθησαν εἰς ἀναζήτησίν της. Ἐκάθητο κατὰ γῆς ἐκτὸς τῆς θύρας μὲ τὴν ῥάχην ἐστηρικμένην ἐπὶ τοῦ τοίχου· ὅταν εἶδεν αὐτοὺς ἠγέρθη μὲ μικροτέραν τοῦ συνήθους σπουδῇ, διηυθύνθη πρὸς τὸν διοικητὴν καὶ ἐπειράθη, ὡς πάντοτε νὰ τὸν ἐναγκαλισθῆ ψιθυρίζουσα μετὰ φωνῆς πνιγμένης τὰς συνήθεις λέξεις.

— Καρμέλα — λέγει ὁ διοικητής — ἔχομεν μίαν εἰδήσιν.

— Μίαν εἰδήσιν, — ἐπανέλαθεν ἠδέως τρίς ἡ Καρμέλα, λαμβάνουσα διὰ τῆς χειρὸς τὴν παρειάν τοῦ ἀξιωματικοῦ.

— Αὔριον ἀναχωρῶ.

— Αὔριον ἀναχωρῶ;

— Ἐγώ, ἐγὼ ἀναχωρῶ. Φεύγω ἀπὸ ἐδῶ. Ἀναχωρῶ μὲ ὅλους τοὺς στρατιώτας μου. Ἐπιβαίνω πλοῖον, καὶ τὸ πλοῖον, μὲ φέροι μακρὰν.

Καὶ ὕψωσε τὴν χεῖρα ἵνα δείξῃ τὴν ἀπόστασιν.

— Μακρὰν, μακρὰν... — ἐψιθύρησεν ἡ Καρμέλα παρατηροῦσα πρὸς τὸ μέρος ἐνθα εἶχε δείξει ὁ ἀξιωματικὸς. Μετὰ τινα στιγμὴν, μὲ τόνον ὅλους ἀδιάφορον. — Τὸ πλοῖον μὲ τὴν μηχανήν. ... — εἶπε — τὸ ὅποιον καπνίζει.

Καὶ ἐπειράθη ἅπαξ ἔτι νὰ ἐναγκαλισθῆ τὸν ἀξιωματικὸν καλῶν αὐτὸν μὲ τὰ συνήθη ὀνόματα.

— Τίποτε! — ἐσκέφθη αὐτὸς κινῶν τὴν κεφαλὴν.

— Ἀνάγκη νὰ τὸ ἐπαναλάβῃς — ἐβεβαίωσεν ὁ ἰατρός. — Περιμεινόμεν βραδύτερον.

Καὶ ἐμακρύνθησαν ἀπὸ ἀπηγόρευσαν αὐστηρῶς τὴν Καρμέλαν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ.

Τὰ τοῦ δειπνοῦ εἶχον παρασκευασθῆ διὰ τὴν ἐσπέραν τῆς αὔριον. Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν ἡ Καρμέλα, κατὰ τὴν συνήθειάν της, ὑπῆγε νὰ καθήσῃ πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἀξιωματικοῦ. Οὗτος, μὲν ἐπιστρέψας, τὴν ἐκάλεσε νὰ ἀνέλθῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν του ἐνθα ὁ ἐν ὑπηρεσίᾳ στρατιώτης εἶχε τὸ πᾶν ἄνω-κάτω ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ βεβαίας ἀναχωρήσεως. Ἡ τράπεζα, τὰ καθίσματα, ὁ ἀνακλιτήρ ἦσαν πλήρη ἐνδυμάτων, ἀσπροροῦχων, βιβλίων καὶ χαρτίων φύρδην-μύγδην ἐρριμμένων, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ δωματίου δύο σκευοθήκαι ἀνοικταί, ἐξ ὧν ὁ στρατιώτης ἐλάμβανε καὶ ἔθετεν ἐν κιβωτίοις τὰ τοῦ ταξειδίου.

Ἡ Καρμέλα, εἰς τὴν πρώτην θέαν τῆς ἀταξίας ἐκείνης, ἔκαμεν ἑλαφρὸν ἐκπλήξεως κίνημα καὶ παρετήρησε τὸν ἀξιωματικὸν εἰς τὸ πρόσωπον μειδιῶσα.

— Ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου ἵνα ἀναχωρήσω, — εἶπεν οὗτος.

Ἡ Καρμέλα παρετήρησεν ἅπαξ ἔτι ἐν τῷ δωματίῳ περίεξ συσπῶσα τὰς ὀφρῦς· κίνημα ὅπερ δὲν συνεθίζε νὰ κάμνῃ ποτέ. Ὁ ἀξιωματικὸς τὴν παρετήρει προσεκτικῶς!

— Ἀναχωρῶ, ἀπέρομαι ἐντεῦθεν μακρὰν, ἀναχωρῶ μὲ τὸ πλοῖον μὲ τὴν μηχανήν. ...

— Ἀναχωρεῖς μὲ τὸ πλοῖον μὲ τὴν μηχανήν;

— Βεβαίως. . . ἀναχωρῶ αὔριον τὴν ἐσπέραν.

— Αὔριον τὴν ἐσπέραν — ἐπανέλαθε μηχανικῶς ἡ Καρμέλα, καὶ ἰδοῦσα ἐπὶ καθίσματος τὴν κιθάραν, ἤγγισε καὶ ἤχησε τὰς χορδὰς.

— Δὲν λυπεῖσαι ὅτι ἀναχωρῶ; Δὲν σε λυπεῖ τὸ ὅτι δὲν θὰ με ἐπανίδῃς πλέον;

Ἡ Καρμέλα παρετήρησεν αὐτὸν μετὰ προσοχῆς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐταπεινώσεν εἶτα τὸ βλέμμα καὶ τὴν κεφαλὴν. Ὁ ἀξιωματικὸς δὲν προσέθηκεν ἄλλο, καὶ ἤρξατο νὰ ὀμιλῇ χαμηλοφῶνως μὲ τὸν στρατιώτην βοηθῶν αὐτὸν νὰ διπλῶνῃ τὰ πράγματα.

Ἡ νεᾶνις τὸν παρετήρει ἀκίνητος. Μετ' ὀλίγον ὁ ἀξιωματικὸς ἐπλησίασε καὶ τῇ εἶπε:

— Τώρα πήγαίμεν, Καρμέλα· ἐμεινες ἀρκετὰ ἐδῶ. πήγαίμεν εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἐμπρός.

Καὶ λαβὼν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὴν ὤθησεν ἠδέως πρὸς τὴν θύραν. Ἐστρεψεν ἐκείνη καὶ ἔτεινε τὸν βραχίονα ἵνα τῷ περιπτύχῃ τὸν τράχηλον.

— Δὲν θέλω! — εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

Ἡ Καρμέλα ἐκτύπησε δις ἢ τρίς τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἔπτενάξεν, ἔτεινε ἐκ νέου τὸν βραχίονα, τῷ περιπτύξατο τὸν τράχηλον, διωλίσθησε τὸ στόμα ἐπὶ τῆς παρειᾶς του χωρὶς νὰ τὸν φιλήσῃ, ὡσεὶ εἰς ἄλλο τι νὰ ἐσκέπτετο, καὶ εἶτα ἀπῆλθε σιγῆλῃ — σιγῆλῃ, χωρὶς νὰ στρέψῃ ὀπισθεν, περίλυπος, μὲ πρόσωπον οὐδὲν ἐκφράζον, ὡς ὁ ἀλλόφρων, ὅστις σκέπτεται περὶ ἐκατὸν πραγμάτων ταυτοχρόνως καὶ περὶ οὐδενός.

— Τί σημαίνει τοῦτο; — ἐσκέφθη ὁ ἀξιωματικὸς. — Νὰ ἦτο ἐν καλῶν σημείων. . . Ἄς ἐλπίζωμεν! —

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν δὲν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας οὔτε ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὴν Καρμέλαν, καίτοι ἤξευρεν ὅτι ἐκάθητο, ὡς πάντοτε, πρὸ τῆς ἐξωθύρας. Ἀφιέρωσε τὴν μετὰ μεσημβρίαν πᾶσαν εἰς τὴν προετοιμασίαν διὰ τὴν δοκιμὴν τῆς ἐσπέρας. Ἡ μικρὰ του κατοικία συνέκειτο ἐκ δύο δωματίων καὶ τοῦ μαγειρείου. Μεταξὺ τοῦ δωματίου τοῦ ὕπνου καὶ τῆς θύρας ἦν τὸ μεγαλειότερον δωματίον, τὰ παράθυρα οὐτινος, καθὼς καὶ ἐκεῖνα τοῦ ἄλλου, ἔβλεπον πρὸς τὴν πλατεῖαν. Ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ παρεσκευάσε τὰ τοῦ δειπνοῦ. Ὁ γείτων του ξενοδόχος τῷ ἐδάνεισε μεγάλην τράπεζαν, ἦλθεν ὁ ἴδιος νὰ μαγειρεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν, τὰ ὀλίγα πινακία ὧν εἶχον χρειαίαν, παρεσκευάσε μετὰ τῆς μεγαλειτέρας πολυτελείας ὡς ἠδύνατο, καὶ ἔφερον εἶτα εἰς τὴν τράπεζαν αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὡς εἶχε κάμει πρὸ τριῶν ἐτῶν διὰ τὸν ἄλλον ἐκείνον ἀξιωματικόν. Περὶ τὴν θῆν ἐσπερινὴν ἦλθε πρῶτος ὁ ἰατρός. — Εἶνε κάτω — εἶπε πρὸς τὸν φίλον, εἰσερχόμενος — νομίζει ἐμὲ αἰτίον ὅτι δὲν σέ εἶδε σήμερον τὴν ἡρώτητα ἐὰν αἰσθάνηται καλά, καὶ ἀφοῦ μὲ παρετήρησεν ἀτενῶς, ἀπεκρίθη. — Πλοῖον

μὲ μηχανήν, — καὶ δὲν ἐγέλασεν. Ἀλλά! Τίς θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ τί ἐσκέπτετο ἡ κεφαλὴ ἐκείνη; Ὁ Θεὸς μόνος. Εἶτα ἀφοῦ καὶ οἱ δύο ἔρριψαν ἐν ἡλέμα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἤρξαντο νὰ συνδιασκέπτωνται περὶ τοῦ καλλιτέρου τρόπου δι' οὐ ἤθελον φέροι εἰς πέρας τὴν κωμῆδιαν ἢ μᾶλλον τὸ δρᾶμα ἐκεῖνο διότι ἦν δρᾶμα καὶ σοβαρὸν. Ὅταν ἦσαν σύμφωνοι: — Νὰ εἶχον μάθει ὅλοι καλῶς τὸ μέρος των; — εἶπεν ὁ ἰατρός· ὁ ἀξιωματικὸς ἐξέφρασεν ἐλπίδα.

Ὀλίγον πρὸ τῆς δεκάτης ἤκουσαν κάτω εἰς τὴν θύραν κρότον πολλῶν ποδῶν καὶ συγκεχυμένων ἤχων φωνῶν. — Εἶνε ἐδῶ! — εἶπεν ὁ ἰατρός καὶ, ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον. — Εἶνε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. —

Ὁ στρατιώτης κατῆλθεν ἵνα ἀνοίξῃ. Ὁ ἰατρός ἤναψε τὰς τέσσαρας λυχνίας αἰτινες ἦσαν εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς τραπέζης.

— Πῶς πάλλει ἡ καρδιά μου! — εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Θάρρος, θάρρος! — τῷ εἶπεν ὁ φίλος σφίγκων αὐτοῦ ἕνα βραχίονα.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἠκούσθη ἡ Καρμέλα. — Πηγαίω καὶ ἐγὼ εἰς τὸ πλοῖον μὲ μηχανήν, — καὶ ἔμετροκρότει.

— Θάρρος! — ἐπανέλαθεν ὁ ἰατρός εἰς τὸ οὖς τοῦ φίλου. — Ἦκουσε; Ἦρξισ νὰ τῇ ἔρχηται εἰς τὸν νοῦν ἡ ἰδέα ἐκείνη· καλὸν σημεῖον θάρρος· ἴδου οἱ κεκλημένοι. —

Ἡ θύρα ἠνοίχθη καὶ εἰσῆλθον μειδιῶντες ὁ σύνδικος καὶ οἱ λοιποὶ ἐνωθέντες ἐν τῷ καφφενεῖῳ. Ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐχαίρεται καὶ ἠνυχαρίσκει ὅτε τὸν ἕνα ὅτε τὸν ἄλλον, ὁ ἰατρός ὀμίλησε χαμηλοφῶνως πρὸς τὸν στρατιώτην ἰστάμενον ἀκίνητον ἐν τινι γωνίᾳ, καὶ οὗτος ἠρανίσθη. Μετὰ μίαν στιγμὴν, χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἐννοήσῃ τι, ἐπέστρεψε μὲ τὴν Καρμέλαν, καὶ ἀμφότεροι, διελθόντες ἀκροποδητὴ πλησίον τοῦ τοίχου εἰσῆλθον ἐν τῷ ἄλλῳ δωματίῳ.

— Ἄς καθίσωμεν, — εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

Πάντες ἐκάθησαν. Ὁ θόρυβος τῶν παρὰ τὴν τράπεζαν καθήμενων ἐπνίξε τὴν μεταξὺ τοῦ στρατιώτου καὶ τῆς Καρμέλας πάλιν ἐμποδίζοντος αὐτὴν, ἀνοίξασαν τὴν θύραν ἔτοιμον νὰ κινήθῃ πρὸς τὸν ἀξιωματικόν, καὶ βοῶσαν. — Ἐγὼ νὰ τὸν ἴδω μίαν ἡμέραν! — Ὁ στρατιώτης τὴν ἐμπόδισεν· ἔθηκε κάθισμα πλησίον τῆς θύρας καὶ τῇ εἰδείξε νὰ καθίσῃ· ἠνοίξεν εἶτα τὰ θυρόφυλλα μικρὸν μόνον, καὶ ἐκείνη ἔθηκεν ἐκεῖ τὸ πρόσωπον καὶ ἔμεινε παρατηροῦσα. Οὐδεὶς τῶν ἑμοτραπέζων ἔστρεψε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, οὐδεὶς παρετήρησεν οὔτε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, οὔτε ἐπειτα, καὶ ἡ Καρμέλα δὲν ἔκαμεν ἄλλην κίνησιν.

(ἔπειτα τὸ τέλος)

Δ. Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΑΚΗΣ

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ζωγράφος ἀποτείνεται πρὸς ἐπισκέπτην ἔμπορον εἰκόνων: — Πόσα μοῦ δίδετε δι' αὐτὴν τὴν εἰκόνα, τὸν ἔρωτῶ.

- Είκοσι πέντε φράγκα, άπαντᾶ εκείνος.
- Είκοσι πέντε! δὲν άποθνήσκω άκόμη τῆς πείνης.
- Καλά, περιμένω.

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ :

- Λοιπόν, παιδί μου, όμολογεῖς ότι σὺ τὰ έκλεψες;
- Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.
- Πολύ μικρὸς ἤρχισες όμως τὰ έγκλήματα.
- Τί νὰ κάμω, κύριε Πρόεδρε, ό πατέρας μου εἶνε άρρωστος και πρέπει νὰ τὸν άντικαταστήσω... Ἐγὼ εἶμαι ό μεγαλειότερος.

ΕΠΙ Τῷ ΘΑΝΑΤῷ

ΤΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΝΑΣ ΙΩΑΝ. Χ. ΚΑΜΠΑΝΗ

Χύνω έν δάκρυ κ' εἰγώ εἰς νωπὸν και πολύδακρυν τάφον
όπου κατέρρευσε χθές, μαρανθὲν χαριτόβρυτον πλάσμα
και τοῦ φιλάτου μου πᾶσα έλπίς και χαρὰ κι' εὐτυχία·
όπου θερμὰ διεχύθησαν δάκρυα πόνου άμέτρου
και συγγενῶν συνεστέναξαν τόσαι πληγεῖσαι καρδιαί.

Ἦν ἡ λαμπρὰ Ἄντωνίνα θνητὴ άδελφὴ τῶν Ἀγγέλων
πρότυπον κάλλους και πλήρης ζωῆς και μυριῶν θελητήρων,
Ἐρατεινὴ Νηρηΐς, ροδινὴ και τὸ κάλλιστον ρόδον,
εἰς τὸ άκμάζον της έαρ άκόμη εὐδαίμων νεότης·
μ' όλα τὰ δῶρά της εὐνοῦς ἡ φύσις τὴν εἶχε κοσμήσει

Εἰς τὸ ώραϊον δ' εκείνο, τὸ πάγκαλον σῶμα, ένφκει
ώραισιότατη ψυχὴ, εὐγενῆς και καλλίστη καρδιά,
πᾶς' άρετὴ ζηλευτὴ και τοῦ πνεύματος λάμψις και χάρις,
δνειρον ἦτο γλυκὺ, ιδεῶδες και έμπνευσις θεία
και ύψηλὴ, ποιητοῦ ἢ ένθέου τινὸς καλλιτέχου.

Τρισευτυχῆς διεγέλα φαειρὰ ἡ γλυκεῖα ζωὴ της
έν άμοιβαίᾳ λατρείᾳ πιστοῦ και φιλάτου συντρόφου,
μέλι και γάλα διέρρευεν δλ' αἱ χρυσαί της ἡμέραι
ύπὸ τὸ θάλπος λαμπρᾶς εὐμαρείας και θείας εὐδείας,
ἦτον άστὴρ τ' οὐρανοῦ χρυσαυγῆς και χαρίεσσα Ἴρις.

Κ' εἶχεν αὐτὸν τὸν λαμπρὸν θησαυρὸν ό καλός μου ό φίλος,
όλην αὐτὴν τὴν σπανίαν τοῦ κόσμου αὐτοῦ εὐτυχίαν
κ' έκοιμᾶτο εἰς ρόδα, .. αλλά μοχθηρὸν πεπρωμένον
δαίμων άλάστωρ έφθόνισε τέλος τὴν τόσην χαρὰν του
κ' έξακοντίζει σκληρὸν κατ' αὐτῆς και θανάσιμον βέλος

Ἦλθον κατόπιν πικραὶ άγωνίαι, φρικώδεις ἡμέραι
άπεμαράνθη τὸ ρόδον, ώχρίασε πλέον τὸ άστρον
όλη ἡ λάμψις και δρόσος τοῦ κάλλους εκείνου παρῆλθεν

και διελόθη εἰς δνειρον δλ' ἡ μαγεία εκείνη
Οἱμοι, τίς τύχη Σ' άνέμενε μαύρη, λαμπρὰ Ἄντωνίνα!

Τώρα, τίς πλέον θνητός, τίς εὐήθης ποτὲ νὰ πιστεῦσῃ
εἰς εὐτυχίαν τοῦ κόσμου αὐτοῦ και εἰς πλάνους δνειρους;
δάκρυα μόνον και θλίψεις ό βίος μας έχει δι' όλους
και αν ποτε θελκτικαὶ εὐτυχίας ἡμέραι γελῶσιν,
εἶναι δνειροῦ άπάτη και πρόδρομος άλλους και στόνων.

Ἔοτι δ' εὐαίσθητον, πᾶν εὐγενές, άνθηρὸν και ώραϊον
Ἦς φωτεινόν τι μετέωρον, λάμπει και σβύνει ταχέως.
όπως τοὺς πρώτους ἡδίστους παλμούς της σκιρτώσης καρδιάς,
ώς τρυφερώτατον ρόδον, μαραίνει κακὸν πεπρωμένον,
εἶναι ό κόσμος αὐτός, ἡ κοιλὰς εἶν' αὐτὴ τοῦ κλαυθμῶνος.
Ἐν Ἀργεὶ τῇ 11 Ἰανουαρίου 1891

Δ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΟ ΚΑΙ Η ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

Σ' τῆς νερότης τ' άνθοστόλιστο λειβάδι και δροσάτο
Χαριτωμένο λούλουδο κι' από δροσὰ γεμάτο
Σὲ μιὰ γωνούλα ἤσυχο και ταπεινὸ άνθοῦσε
Κι' εκεί κρυμμένο τὸ φτωχὸ γλυκὰ μυροβολοῦσε

Μιὰ πεταλοῦδα τ' Ἀπριλιοῦ μιὰ χαραυγὴ πετάει
Και τὴ δροσάτη του ψυχὴ άλύπητα ρουφεί!...
Σὲ λίγο ό ἥλιος φάνηκε, μιὰ βροχὴ τὸ καύμενο.
Σὲ ἴτις κλαρὶ άκουμπιστό, χλωμὸ και μαραμένο.

Ε. Ι. Ε.

ΕΣΠΕΡΙΣ ΑΔΗΣΜΟΝΗΤΟΣ

Ἐάν τὰ πάντα έν έμοὶ ἡ λήθη συγκαλύψῃ,
οὐδέποτε' εκ τῆς μνήμης μου δὲν θέλει εξαλείψῃ
έκείνην τὴν έσπέραν
καθ' ἦν σε εἶδον, φίλη μου, ἡλίου λαμπροτέραν
εκ τῶν κυμάτων τοῦ χοροῦ νὰ αναδύης άλλη
παρθένας τοῦ ὠκεανοῦ, περιβλεπτος έν κάλλει.

Ἀθήνησι τῇ 31 Ἰανουαρίου 1891

Ν. Θ. Α.

ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΤΡΕΝΙΑ

Ἄν σοῦ δωσε ἡ άνοιξὶ τὴ χάρι τοῦ Ἀπριλίου,
Και ἴστη γλυκεῖά σου τὴ ματιὰ τὴ λάμψι της ἡ πούλια,
Τὸ γέλιο της ἡ χαραυγὴ ἴσ τὰ δροσερά σου χεῖλη,
και τὴν άχνὴ άσπρίλα των, σ' τὴν ὄψι σου τὰ φούλια,
γιὰ νὰ σκορπᾶς θεε διαδῆς οὐράνια εὐωδιὰ,
όλα γιὰ με εἶνε τίποτα, ἴσάν δὲ χτυπᾶ ἡ καρδιά...
Ἄπό τοῦ βράχου τῆς Φρεαττύος

Ἰανουαρίῳ 1891